

Rudolf Treichler

Labais Gerhards

Atstāstīts no Rudolf von Ems
vidusaugšvācu eposa

Verlag Freies Geistesleben
1993
ISBN 3-7725-0584-8, 7. izdevums

SATURS

*Keizars Otto ceļ Domu un izdzird par labā Gerharda
lielajiem darbiem*

*Labais Gerhards izstāsta keizaram par savu dīvaino
pirkumu pagānu zemē*

*Gerhards uzņem savā mājā pamesto ķēniņa līgavu un
grib viņu salaulāt ar savu dēlu*

*Gerhards atgūst kroni un valsti jaunajam
Anglijas ķēniņam*

Keizars ņem pie sirds labā Gerharda stāstījumu

*Keizars Otto ceļ Domu un izdzird par labā Gerharda
lielajiem darbiem*

Reiz Vācijā valdīja kāds varens ķeizars, kurš vīrišķībā un cieņā pārsniedza visus pārējos valdniekus. Viņa vārds bija Otto, un savas skaistās, sarkanās bārdas dēļ viņš tika dēvēts par "Sarkano ķeizaru". Visi viņa darbi bija vērsti uz to, lai rūpētos par mieru un taisnīgumu savā valstī, lai uzturētu labu kārtību un tikumus un lai uzticīgi sekotu Dieva baušļiem. Viņam līdzās stāvēja sieva, kuru sauca Ottegebe; viņa bija mīla laulātā draudzene, kura darīja daudzus labus darbus un vienmēr bija gatava sniegt mierinājumu un palīdzību nabagiem. Tā abi vadīja dievbijīgu dzīvi, uzticībā Dievam un mīlestībā viens pret otru.

No savas dievbijīgās sirds ķeizariene reiz ieteica savam vīram savu lielo bagātību izlietot taču tam, lai uzceltu mīlestības darbu, kas būtu tīkams Dievam un vienlaikus kalpotu cilvēkiem. Ķeizars ilgi pārdomāja šo padomu un nonāca pie lēmuma dibināt arhibīskapiju un dāvāt tai naudu un mantu, zemi un ļaudis, un izdaiļot un nodrošināt to ar pilsētu un pili. Bet kā jaunā arhibīskapa sēdekli viņš noteica kādu vietu, Magdeburgu, kas atradās pie Elbas, kas kopš tā laika uzplauka par lielu un varenu pilsētu.

Uz turieni pārcēlās daudzi firsti, kas tur ar savu mantību un vīriem, ar miesu un dzīvību kalpoja Dievam un baznīcai; viņu dēli kļuva par priesteriem un pārvaldniekiem, un arhibīskaps pats saņēma firsta titulu, kam līdz ar citiem bija tiesības dot savu balsi, izvēlot jaunu ķeizaru. Jā, pats sevi ķeizars, izrādot augstāko godu, pasludināja par viņa "kalpu", kas pieņem savus īpašumus kā lēni no bīskapijas. To pašu darīja arī daudzi citi firsti un grāfi.

Drīz jaunā arhibīskapija kļuva zināma visā valstī, un ķeizara dibināšanu cildināja un slavēja visās malās. Par to viņš priecājās, un viņa sirdi piepildīja lepnums un iedomība. Viņš pie sevis domāja: ja cilvēki tik ļoti slavē un cildina mani šī darba dēļ – kādu gan ievērību es gūšu Dieva priekšā, kuram par godu laikam neviens cits pasaulē nav radījis tādu darbu!

Ar šādām domām sirdī viņš reiz devās uz jaunuzcelto katedrāli, lai tur lūgtu. Viņš nometās ceļos pie altāra un vērsa pie Dieva garu lūgšanu. Beigās viņš tai pievienoja lūgumu, vai augstais Dieva dēls nevarētu viņam atklāt, kāda alga reiz viņam tiks dota par to, ko viņš ir paveicis tā labā.

Te atskanēja klusa balss – bet to viņš nedzirdēja ar ausīm, jo tā bija kāda eņģeļa balss! – kas runāja skaidri un noteikti: "Dievs savā žēlastībā tev ir dāvājis lielu cieņu pasaulē, tāpat kā ir devis tev arī dzīvību, godu un mantu. Tu esi gudri rīkojies, ka no savas bagātības tik daudz esi ziedojis Viņam par godu. Par to tu esi saņēmis slavu un cieņu no pasaules. Arī debesīs tev par to bija sagatavots goda sēdeklis. Bet to tu esi zaudējis ar savu godkārtību. Viss, ko tu esi paveicis, ir atkal zaudējis savu vērtību Dieva priekšā. Tagad lai pasaules slava ir tava alga. Dievs neprasa nekādas slavīnāšanas vietas, Viņš skatās tikai uz skaidru sirdi, kas neprasa pateicību no Viņa. Ja tu būtu tā rīkojies, kā to ir darījis kāds vienkāršs tirgotājs bez augstmaņa tituliem un cienības, bet kura vārds ir ierakstīts mūžīgi dzīvojošo grāmatā – patiesi: tad tu būtu rīkojies labi un gudri!"

Par šiem vārdiem ķeizars ļoti izbijās un jautāja sev: kā tas var būt, ka vienkāršs tirgotājs ir labāk kalpojies Dievam nekā es? Es labprāt uzzinātu viņa vārdu, ja tas būtu

iespējams, lai uzzinātu vairāk par viņu un viņa darbiem. Balss tūdaļ atbildēja: "Lai tiek izpildīta tava vēlēšanās. Vīrs, kurš ir nopelnījis debešķīgu algu ar saviem darbiem, tas ir "labais Gerhards" Ķelnē, kurš ir tik skaidrs, svētbijīgs un laipns, ka visā zemē viņu sauc par "labo Gerhardu"." Izbrīnēts ķeizars vaicāja: "Ko gan viņš ir izdarījis, ka ir ieguvis šādu goda vārdu?" Balss atbildēja: "Ja tu gribi to uzzināt, tad dodies pats pie viņa un lūdz, lai viņš to pastāsta." Tam gan laikam pietiktu arī ar ziņnesi, ko varētu nosūtīt pie šā vīra, ķeizars pie sevis nodomāja. Bet balss atteica: "Priecājies, ja viņš tev pašam kaut ko pastāstīs par savu dzīvi, tikko tu pie viņa ieradīsies. Sūtnim viņš noteikti neteiks neko – tik pieticīgs, kāds viņš ir. Kad tu būsi viņu dzirdējis, tad pats atzīsi, ka viņš Dievam ir kalpojies labāk nekā tu." Tad eņģeļa balss apklusā.

Bet ķeizars nekavējoties piecēlās un kluss un pārdomās iegrimis atgriezās mājās. Tas, ko viņš bija dzirdējis, vairs nedeva miera, un tā viņš nākošajā rītā nolēma slepeni un tikai ar dažiem pavadoņiem doties uz Ķelni, lai uzzinātu ko tuvāk no šī brīnišķīgā vīra paša.

Turienes arhibīskapam viņš nosūtīja ziņu, kam vajadzēja pieteikt viņa ierašanos: viņš gribot apspriesties kādā svarīgā lietā. Bīskaps priecājās par augsto apmeklējumu un savā namā visu sagatavoja ķeizariskā viesu uzņemšanai. Tad viņš jāja pretī, lai sveiktu ķeizaru, daudzu bruņinieku un pilsoņu pavadībā. Visi zvani skanēja, un pilsētas iedzīvotāji priecīgi sveica svinīgo gājienu.

Bet savā namā bīskaps padevīgi jautāja ķeizaram, kādēļ viņš tik negaidīti un slepeni, tik mazā pavadībā esot ieradies un ar ko viņš varot pakalpot. Ķeizars atbildēja: "Mani pie jums ir atdzinusi kāda iekšēja nepieciešamība, kuras dēļ es gribu pie jums gūt padomu. Tam man ir vajadzīgi pilsoņi, kurus es gribu izjautāt, un jūs, bīskapa kungs, varat man tajā palīdzēt. Lieciet tāpat visiem pilsoņiem rīt agri pulcēties jūsu pagalmā, kad skanēs zvans. Bet jānāk ir visiem, bagātam vai nabagam, jauniem un veciem."

Bīskaps tūdaļ apsolīja klausīt pavēlei, izsūtīja ziņnešus pa visu pilsētu un lika izziņot pilsoņiem ķeizara gribu. Tie gan par to izbrīnījās, bet sāka gatavoties nākamajai dienai, izmeklējot savus labākos tērpus, lai ar cieņu parādītos ķeizara priekšā. Pa to laiku bīskaps cik labi vien spēja apkalpoja savu viesi, pasniedzot ēdienus un dzērienus; tad visi devās pie miera.

Nākamajā rītā, pēc rīta mesas, no bīskapa pils atskanēja zvans. Pēc tam lielajā pagalmā sāka pulcēties pilsoņi; bez grūstīšanās un steigas tie nāca cienīgā mierā, vecie pirms jaunajiem, garā rindā un godbijīgi sveicināja ķeizaru, kurš sēdēja krēslā uz paaugstinājuma un draudzīgi visiem pateicās. Viņam blakus, nedaudz zemāk, sēdēja bīskaps un tāpat sveica pienākošos. Bet pie sevis ķeizars domāja par to vīru, kura dēļ bija ieradies, un ar skatienu meklēja kādu, kurš ar savu ierašanos izceltos citu pilsoņu vidū. Drīz viņš arī ieraudzīja kādu liela auguma vecu vīru ar cienīgu izskatu, ar sirmiem matiem un bārdu, bagātīgā koši sarkanā tērpā un baltā mētelī, izšūtā ar sabuļu un sermuļu ādām; dārgi gredzeni mirdzēja viņa pirkstos, un dārgakmeņi mirguļoja pie jostas. Šim vīram visi izrādīja īpašu godbijību un piecēlās viņa priekšā, kad, pieklājīgi sveicinot, tas gāja caur viņu rindām.

Tad ķeizars vērsās pie bīskapa un klusi vaicāja, kas esot šis vīrs, kas viņam šķietot tik cienīgs un tikumīgs. Bīskaps atbildēja: "Jā, tas patiesi ir labs un tikumīgs vīrs, kurš jau no jaunības ir saglabājis savu skaidro sirdi un par kuru nekad nav varēts teikt kaut ko sliktu. Viņu sauc par "labo Gerhardu", un viņš tiešām ir pelnījis būt visu zināts un godāts." To ķeizars dzirdēja ar prieku un teica: "Es jau agrāk esmu par viņu dzirdējis

un priecājos tagad viņu arī ieraudzīt." Tad viņš piecēlās un uzrunāja pilsoņus: "Kungi, es esmu šeit pie jums ieradies, lai gūtu padomu vienā lietā, kas man dara daudz raizu." Tad visi solījās labprāt palīdzēt, cik vien labi varētu. Ķeizars turpināja: "Es gribētu vispirms izjautāt vienu no jums, pirms vērsos pie visiem. Vai jūs tam piekrītat?" Pilsoņi piekrita, un tā ķeizars vērsās pie labā Gerharda un lūdza viņu nākt apspriesties. Bet Gerhards, ļoti aizkustināts, pretojās un teica: "Ķeizara kungs, es neesmu tik gudrs, lai varētu dot jums padomu valsts vajadzībās." Bet ķeizars nemaz neņēma vērā viņa runāšanu, bet gan devās pa priekšu uz kādu telpu, lūdza viņu ienākt un tad aizvēra durvis.

Viņš apsēdās un lika apsēsties sev blakus arī tirgotājam, neņemot vērā tā pieticīgo atteikšanos, un Gerhardam nācās apsēsties blakus ķeizaram. Tad ķeizars sāka: "Mīlo Gerhard, zini, ka es te esmu ieradies tevis dēļ." Tas izbijies domāja: "Tas nebūtu taisnīgi, jo es to neesmu pelnījis. Ja Jūs patiešām gribējāt dzirdēt manu padomu, tad vajadzēja atsūtīt pēc manis ziņnesi, un es tūdaļ būtu ieradies pie Jums." "Bet es nu esmu atjājis šurp tevis dēļ," iesaucās ķeizars, "tāpēc atbildi tagad godīgi uz manu jautājumu: kāpēc tevi sauc par "labo Gerhardu"? Ko tu esi tādu Dievam tīkamu izdarījis, ka esi ieguvis šo vārdu?" "Ak, kungs," atbildēja Gerhards, "cilvēki jau tiem, ar ko bieži iznāk darīšana, labprāt dod iesaukas – tā arī man. Kāpēc viņi mani sauc tieši par "labo", to es nevaru pateikt. Es neesmu paveicis neko tik lielu, ka būtu šo godavārdu pelnījis. Tikai nedaudz laba es esmu paveicis; pat ja es to būtu gribējis, es parasti esmu bijis par vāju vai par kūtru, lai izpildītu to, ko biju apņēmis. Es esmu pasniedzis sausu maizi un nonēsātas drēbes nabagiem pie manām durvīm, tikai īsas ir bijušas manas lūgšanas, un dažreiz es tās esmu pavisam aizmirsis. Patiesi, šī iesauka man nepieder."

"Nē," atteica ķeizars, "ar šo atbildi es neesmu mierā, tev ir labāk jāatbild uz manu jautājumu. Es labi zinu, ka Dievam par godu esi paveicis lielas lietas, par to tev man ir jāpastāsta." "Atbrīvojiet mani no tā," tas pieticīgi lūdza, taču ķeizars neatkāpās no sava lūguma un beidzot stingri pavēlēja viņam to izpildīt. Tad svētbijīgais vīrs iekšēji savā sirdī piesauca Dievu: "Ak vai, mans Kungs Dievs, vai man pēc ķeizara pavēles tagad būtu jāklāsta, ko labu es būtu izdarījis? Piedod man, jo tikai spiests es runāju, un neuzskati to par slavaskāri!" Pie tam viņš nokrita ceļos, pazemīgi nometās ķeizara priekšā, bet viņa sirds gulēja Dieva priekšā. Tam viņš lūdza piedošanu par negribēto grēku, bet ķeizaram viņš piedāvāja dāvanā tūkstoš markas, ja tas atļaus nestāstīt.

Tad ķeizars izbrīnījās vēl vairāk un sevī atzina, ka vienkāršais tirgotājs Dieva priekšā bija skaidrāks un pazemīgāks nekā viņš ar visu savu ķeizarisko varu un greznību. Bet tagad viņam vēl nepacietīgāk gribējās uzzināt, ko gribēja noklusēt Gerhards. Tātad viņš vēlreiz neatlaidīgi lūdza pastāstīt par savu dzīvi un darbiem tā, ka pieticīgais vīrs beidzot bija pārvarēts un iesāka stāstīt.

*Labais Gerhards izstāsta ķeizaram par savu dīvaino
pirkumu pagānu zemē*

Kad nomira mans tēvs, tirgotājs tāpat kā es, mēs visi, kas bija viņu pazinuši kā godīgu, dievbijīgu vīru, sērojām par viņa nāvi. Visi viņa nāvi no sirds nožēloja. Ar savu gudrību viņš bija iemantojis bagātīgus īpašumus un labumus, kas tagad tika mantojumā man kā vienīgajam dēlam. Tie bija tik lieli, ka man būtu pieticis visai manai dzīvei. Tomēr es tiecos to vēl pavairot, ne sev, bet gan savam mīļajam dēlam, ko man bija dāvājis Dievs, un kurš man par prieku auga kā svētbijīgs un čakls jauneklis. Viņu – tā bija mana vēlme – reiz tāpat kā manu tēvu vajadzēja saukt par "bagāto Gerhardu". Tā es gribēju uzsākt lielu tirgošanās ceļojumu, lai tā vairotu savu bagātību.

Es atstāju savam dēlam labu tiesu īpašumu, ar ko viņš labi varēja dzīvot. Bet pats paņēmu piecdesmit tūkstošus marku un ar to iepirku preces, kas solīja bagātu guvumu tālās pagānu zemēs; tad es sagatavoju kuģi, apgādāju to ar ēdieniem un dzērieniem un nolīgu čaklus jūrniekus; piedalīties vajadzēja arī garīdzniekam rakstvedim, kurš varētu mums ceļojuma laikā noturēt dievkalpojumu un kam bija jāved rēķinu grāmatas.

Kad viss bija sagatavots, es devos ceļā un nonācu Prūsijā, Līvlandē un Krievijā, kur iemainīju pret savām precēm sabuļu ādas. No turienes es devos uz saracēņu zemi un nonācu līdz Damaskai un Ninīvei, kur ietirgoju dažādus dārgus audumus un paklājus, ar ko cerēju gūt lielu peļņu. Līdz tam man viss bija veicies tik labi, cik vien varēja vēlēties, un priecīgu prātu es vadīju kuģi atpakaļ uz dzimteni. Bet tad veiksmē novērsās no manis.

Sacēlās briesmīga vētra un divpadsmit dienas un nakts dzenāja mūsu bezpalīdzīgo kuģi pa sabangoto jūru tā, ka mums visiem šķita, ka bojāeja ir tuvu. Trīspadsmitajā dienā negaiss beidzot norima, un mēs savā priekšā ieraudzījām augstus, nepazīstamus kalnus, kuru virzienā arī devāmies, lai beidzot atrastu patvērumu. To pakājē mēs atklājām līci, kurā izmetām enkuru. Tagad bijām drošībā, bet – kur mēs bijām nonākuši?

Es aizsūtīju vīru, lai tas uzkāpj kalnos un no augšas izpēta zemi aiz tiem. Kad viņš atgriezās, tad ziņoja, ka aiz kalniem plešoties plaša, labi apstrādāta zeme un aiz kalna, netālu no mums, pie jūras esot kāda pilsēta, labi nostiprināta ar augstiem torņiem, apmēram tik liela kā mūsu labā pilsēta Ķelne. No vienas puses to apskalojot jūra, no otras puses gar pašiem mūriem plūstot varena, kuģojama upe. Visapkārt pilsētai to sargājot augsti mūri. No zemes uz to vedot trīs plati ceļi, pa kuriem pārvietojoties daudzi tirgotāji ar ratiem, zirgiem un kamieļiem ar savām precēm; no jūras puses burājot daudzi kuģi, pielādēti ar visu veidu labumiem. Tik dzīvīgu rosību laukumos un ielās, tā domāja jūrnieks, viņš vēl nekad neesot redzējis.

Kad es to noklausījos, tad tūdaļ nolēmu doties uz pilsētu, un liku viņam rādīt virzienu un ceļu. Viss bija tā, kā viņš bija stāstījis. Pilsētas iedzīvotāji bija pagāni, bet viņi sveica mūs tik draudzīgi, ka mums zuda visas sākotnējās bailes un pēc pārciestajām briesmām mēs atkal atguvām drosmi.

Bet es meklēju kādu cilvēku, kam varētu uzticēt sevi un savu kuģi un kurš mums piedāvātu drošu pavadību, aizsardzību un palīdzību svešajā zemē. Drīz es ieraudzīju kādu staltu, ievērojamu vīru, kurš, kalpu un bruņinieku pavadīts, nosvērti un svinīgi iesoļoja laukumā, tautai godbijīgi dodot ceļu. No tā es sapratu, ka tam jābūt kādam

varenam šīs zemes valdniekam. Viņam es gribēju lūgt aizstāvību, tāpēc tuvojos un godbijīgi noliecos viņa priekšā. Viņš man pieklājīgi pateicās savā pagānu valodā, bet tūdaļ noprata, ka es to nesaprotu. Tad viņš man jautāja, vai es saprotot franciski, un kad es atbildēju šajā valodā – jo es labi pazinu šo zemi un valodu! – viņš turpināja jautāt franciski, vai es esot francūzis vai no kādas citas tautas, no kurienes es nākot un kas mani esot atvedis uz viņa zemi. Es atbildēju, ka esmu tirgotājs no vācu zemes un esmu ieradies, lai pilsētas tirgū, par kuru esmu dzirdējis, piedāvātu pārdošanai savas bagātīgās preces.

Kad vīrs to dzirdēja un arī saprata, ka es esmu kristietis, tad teica: "Tas mani iepriecina, ka esat tik tālu atkuģojis. Es apsolu jums, ka te netiks kaitēts ne miesai, ne mantai; katru tādu es atlīdzināšu un atriebšu. Un arī par visu, ko Jūs gribēsiet šeit pirkt vai pārdot, netiks iekasētas nekādas nodevas.

Jā, es gribētu jūsu dēļ visiem kristiešiem atvērt ostu, tuvu šai pilsētai, lai tur jūs varētu tirgoties. Šo ostu mans kungs, Marokas ķēniņš, ir nodevis man lēnī, un visi kuģi, kas tur piestāj bez manas atļaujas, kļūst par manu īpašumu. Arī zemi ap to viņš ir atstājis man un maniem bērniem. Bet tagad meklējiet sev mājokli, kāds jums tīk; tajā jūs varat apmesties kā savā īpašumā, bez īres un nodevām, kamēr turpinās tirgošanās."

Es priecīgs pateicos šim kungam par viņa labestību un liku viņa kalpiem mani aizvest uz labāko pajumti pilsētā; to viņi ierīkoja pilnīgi pēc manām vēlmēm. No viņiem es arī uzzināju labvēlīgā valdnieka vārdu, kuru viņi sauca par Stranmūru; viņš bija – tā viņi pastāstīja – visas zemes landgrāfs un pilsētas burggrāfs; pilsētu sauca Kastelgunta. Sirdī es pateicos Dievam, ka viņš ir ļāvis man šajā svešajā zemē atrast šo vīru, ar kuru jau drīz mani saistīja tik sirsnīga draudzība, ka mēs uzrunājām viens otru ar brālīgo tu.

Kādu dienu Stranmūrs lūdza mani, lai taču es parādot savas preces, kuras es gribot te pārdot. Es to labprāt darīju, un viņš bija pārsteigts par to skaistumu un vērtību, un teica: "Tik bagātas preces mēs te vēl nekad neesam nevienam tirgotājam redzējuši. Nevienš te nav tik bagāts, lai varētu tās nopirkt – izņemot mani! Ja vēlies, es parādīšu tev savus dārgumus – varbūt tu gribēsi tos iemainīt pret savējiem. Bet ar to ir tā, ka maniem nav nekādas vērtības te, bet tavā zemē tam tomēr ir liela vērtība." Es atteicu: "Es labprāt gūstu labu peļņu tirgojoties ar godīgi iegūtu mantu." "Mani dārgumi ir godīgi iemantoti," viņš atbildēja, "ja tiem te būtu tāda vērtība kā tavā zemē – tad tu man nemaz nespētu par tiem samaksāt."

Tad es iedomājos, ka ieraudzīšu bagātīgus dārgumus ar zeltu un sudrabu, kad cēlais kungs mani ieveda kādā telpā. Bet tur nebija ieraugāms nekas tamlīdzīgs. Tur nebija nekādu tāda veida dārgumu un tomēr bija brīnumaini dārgumi; es ieraudzīju tur uzglabātu nabadzību un bagātību vienlaikus: es ieraudzīju divpadsmit cēlus bruņiniekus, pa pāriem sakaltus stingrās ķēdēs tā, ka viņi tikai nedaudz varēja pakustēties. Tie visi bija vēl jauni, nevienam nebija vairāk par trīsdesmit gadiem, un pirmā bārda klāja viņu cēlās, bālās sejās, no kurām jaunības dzīvesprieka vietā runāja tikai dziļas bēdas. Citi dārgumi šajā pils telpā nebija atrodami; bet skaistie tēli un viņu klusā pacietība dziļi aizkustināja manu sirdi – vēl šodien es par to domāju ar sāpēm.

Tad mans namatēvs saņēma mani aiz rokas un vadīja uz kādu citu telpu. Tur es atkal neatradu nekādus dārgumus, bet gan līdzīgu postu: tur uz grīdas, sasaistīti tāpat kā iepriekšējie, gulēja divpadsmit cienījami veci vīri, apmēram sešdesmit gadu veci, sirmiem matiem un bārdām, bālām sejām, godājami pēc skata un būtības. Šis skats

mani sāpināja vēl vairāk, nekā jaunekļi iepriekš. Jo tie tomēr vēl varēja cerēt uz labāku nākotni, kamēr šiem šāds mierinājums bija liegts, un sev priekšā redzēja tikai tuvo nāvi.

Kamēr es vēl biju iegrimis pārdomās, mans pavadonis mani veda vēl uz trešo telpu. Ko es tur ieraudzīju, tas aizkustināja manu sirdi visdziļāk: tur sēdēja piecpadsmit smalkas un skaistas sievietes, mīlīga izskata, bet viņu skumīgās sejas tūdaļ aptumšoja skaisto izskatu. Starp viņām bija viena, kas pārspēja visas pārējās skaistumā un cienībā tā, ka mani vienlaikus pildīja apbrīns un skumjas.

Pēc tam Stranmūrs mani atkal izveda ārā no telpām un jautāja: "Vai tagad esi redzējis visus manus dārgumus un gribi tos pirkt?" Es pārsteigts atbildēju: "Kādus dārgumus? Tur iekšā nebija redzams nekas vairāk kā nabaga cietēji." "Tieši viņus es domāju," viņš turpināja, "un viņi ir vismaz simttūkstoš marku vērti pēc izpirkuma maksas, ko viņu tuvinieki noteikti maksātu, ja zinātu, kur viņi ir." Es nu jautāju ko tuvāk par nelaimīgajiem, un viņš sāka: "Vai tu zini Angliju?" "Jā, tā man ir labi pazīstama," es apstiprināju. "Nu, no šīs zemes nāk visi šie bruņinieki. No turienes viņi ir devušies ceļā kopā ar savu jauno ķēniņu Vilhelmu, lai atvestu no Norvēģijas kā līgavu ķēniņa Rainmunda jauno meitu Irēnu. Tu viņu tikko redzēji starp piecpadsmit cēlajām kundzēm un droši vien atzini par skaistāko.

Viņas visas kopā ar bruņiniekiem vētra aiztrieca tālu līdz mūsu jūrai un iedzina tajā ostā, kas ir mans lēnis, kā tu zini. Tā viņi pēc tiesas un taisnības kļuva par manu īpašumu. Bet jaunā ķēniņa tur nebija, jo viņš ar saviem pavadoņiem bija kuģojis uz cita kuģa; to vētra bija atšķīrusi no pārējiem un aizdzinusi prom, vairs viņi nebija sastapušies. Ja viņas līgavainis vēl ir pie dzīvības, tad noteikti labprāt samaksās par savu līgavu augstu izpiršanas maksu; bet ja viņš ir miris, tad taču ķēniņš Rainmunds tikpat dārgi atbrīvos savu meitu un viņas dāmas. Vai tu gribētu mēģināt ielaisties šādā maiņas tirdzniecībā? Divkārsa peļņa tev ir nodrošināta Anglijā un Norvēģijā, kas atrodas daudz tuvāk tev nekā man. Bet tev par to ir jāatdod man visa tava mantība, kas tev ir uz kuģa – citādi es uz to neielaižos."

Šādu darījumu es vēl nekad nebiju slēdzis un acumirkli nezināju, ko man atbildēt. Tāpēc es lūdzu apdomāšanās laiku līdz nākamajai dienai; tam valdnieks piekrita. Es domīgs devos atpakaļ uz savu mājokli. Tur es pārdomāju šo gadījumu no visām pusēm, bet nevarēju nonākt ne pie kāda stingra lēmuma: vai man piekrist dīvainajam un nedrošajam pirkumam vai pamest šos nelaimīgos viņu smagajam liktenim. Tā es svārstījos šurp un turp līdz pat pusnaktij. Tad es savā izmisumā piesaucu Dievu, lai viņš norāda man pareizo ceļu, kā tikt galā ar šaubām. Tad es iemigu.

Tad man šķita, ka it kā mani modinātu eņģelis, kas divreiz sauca mani vārdā: "Gerhard, Gerhard, mosties! Neguli vairs! Tavas šaubas ir netaisnība pret Dievu. Kristus, Dieva dēls, kad vēl bija uz zemes, ir teicis: "Ko jūs kādam nabagam dariet manā vārdā, to jūs dariet man." Tad atmet savus maldus, ka šādam labam darbam nebūtu jēgas. Neviens labs darbs, kas notiek pieminot Dievu, nav zudis. Ar kādu noskaņu tu šos nelaimīgos atbrīvosi no viņu posta, tādā nozīmē arī būs tava alga: ja tu to dari naudas dēļ – tad ar naudu tu tiksī atalgots, ja goda un slavas dēļ – tad godu un uzslavu arī saņemsi; bet ja tu to dari mīlestībā uz Dievu un viņa baušļiem – tad Viņš tev arī pasniegs dzīvības kroni!"

Kad eņģelis bija beidzis, es vēl vienmēr dzirdēju viņa balsi skanam savā sirdī, tomēr kad pilnīgi pamodos un mēģināju viņu ieraudzīt ar savām miesīgajām acīm – viņš bija pazudis. Es sūtīju viņam pakaļ sirsnīgu sveicienu un no sirds pateicos Dievam, ka viņš

ir sūtījis man tik skaidru ziņu. Tad es cēlos no savas guļvietas, liku rakstvedim nolasīt mesu un tās laikā lūdzu Dieva žēlsirdību savam nodomam.

Pēc tam es devos ceļā pie Stranmūra. Viņš jau nāca man pretī, dāvāja man priecīgu rīta sveicienu un tūdaļ jautāja, ko es esmu izlēmis naktī. Es piesardzīgi atbildēju: "Pat ja es būtu nolēmis izdarīt šo pirkumu, es tomēr nezinu, vai tas būtu pieņemami viņiem. Tāpēc ļauj man vispirms pajautāt, kāds ir gūstekņu viedoklis, tad skatīsimies tālāk." Tas atteica: "Tev labprāt ir atļauts ar viņiem runāt." Bet es pieprasīju: "Vispirms atbrīvo viņus no ķēdēm, lai viņi nostātos manā priekšā brīvi un nepiespiesti, un varētu izlemt pēc savas gribas." Viņš atbildēja: "Neviena cita dēļ es viņus neatbrīvotu, kā tikai manam kungam – un tev! Jo tev es pilnīgi uzticos."

Es pateicos viņam un liku kalpiem vest mani pie gūstekņiem, kas tūdaļ tika atbrīvoti no važām; viņi arī drīkstēja sanākt kopā, lai pēc gara šķiršanās gada atkal ieraudzītu viens otru. Tas viņiem bija liels prieks beidzot atkal tikties aci pret aci un parunāties! Raudādami no prieka un sāpēm vienlaikus viņi apkampa viens otru. Pēc kāda laiciņa es viņus uzrunāju un apsveicu viņu valodā, angļiski. Priecīgi pārsteigti viņi visi pievērsās man, paklanījās un teica: "Lai pateicība Dievam Kungam, kurš ir sūtījis mums vīru, kam ir zināma mūsu zeme un valoda. Tādēļ mēs jūs sirsnīgi sveicam un godinām. Bet sakiet mums taču: vai jūs esat kristietis?" Pēc manas apstipriņošas atbildes prieks bija vēl lielāks un mani uzņēma vēl dubulti sirsnīgāk, jo nu es biju vēl ciešāk ar viņiem saistīts. Kopā ar viņiem es no sirds nožēloju viņu postu.

Bet tad es runāju tālāk: "Kungi, jūsu ciešanas es izjūtu kā savējās. Kaut es varētu tās beig! Tagad klausieties manī: es devos ceļā no dzimtās puses kā tirgotājs, lai gūtu bagātu peļņu svešās zemēs. Par piecdesmit tūkstošiem marku es pagānu zemēs esmu iepircis bagātīgas un brīnišķīgas preces, ko esmu atvedis uz šejienes tirgu. Šīs pilsētas burggrāfs mani uzņēma labvēlīgi. Viņš ir redzējis un pārbaudījis visu manu mantību un tad piedāvājis man darījumu. Viņš man piedāvāja maiņu pret visu manu mantību – maiņu pret jums un jūsu cēlajām dāmām! Es tagad labprāt ar to atbrīvotu no gūsta, bet vispirms gribētu zināt, vai jūs tam piekrītat un vai jūs nebūsiat tādēļ aizskarti savā godā, ja es tā tirgojos ar jums. Tad es to nedarītu. – Bet ja jūs pieņemat manu priekšlikumu, tad es atdodu visu, kas man pieder, par jūsu brīvību – ar nosacījumu, ka jūs man atlīdzināsiat zaudējumus, kas man tādēļ rodas."

Es gandrīz vēl nebiju beidzis, kad kā jaunie, tā vecie bruņinieki pielēca kājās, metās ceļos manā priekšā un sauca: "Žēlastību, žēlastību, mīlais kungs! Nāves dēļ, kurā Dieva dēls devās mūsu dēļ, parādi sevi kā patiesu kristieti un palīdzi mums tikt prom no šīs pagānu verdzības un atkal atgriezties kristietībā. Mēs visi zvēram to mantību, ko tu tagad atdod par mums, atmaksāt tev divkārti, neskaitot vēl izpirkuma maksu par mūsu jauno ķēniņieni no viņas tēva un līgavaiņa." Man bija sāpīgi tā redzēt guļam savā priekšā cēlos bruņiniekus, un es lūdzu viņus piecelties un pavadīt mani pie ķēniņienes. Es gribēju izteikt viņai to pašu priekšlikumu; pārējie domāja, ka ķēniņiene noteikti piekrītīs bez šaubīšanās tikpat labprāt kā viņi.

Tā mēs visi kopā devāmies pie cienījamām dāmām, kas par mūsu atnākšanu bija ļoti izbrīnētas un sagaidīja kungus ar prieka un sāpju asarām. Es lūdzu kādu vecāku bruņinieku, kad piedienīgi biju apsveicinājis ķēniņieni, runāt manā vietā. Bet tas domāja, ka es esmu tik gudrs un labi audzināts, ka es pats varot ļoti labi ar viņu runāt. To tad es darīju ar līdzīgu runu, kādu biju teicis bruņiniekiem, un nobeidzu ar vārdiem: "Ja jūs tam piekrītat un atlīdzināsiat man manu mantu, ko es labprāt atdodu par jums, tad es ar prieku vedīšu no šejienes brīvībā un uz Angliju, kas nav tālu no

manas dzimtenes. Jums arī klāsies pie manis tik labi, cik tas man ir iespējams, līdz mēs uzzināsim, vai un kur dzīvo jaunais ķēniņš."

To dzirdot jaunā ķēniņiene piecēlās un gribēja pateicībā noslīgt manā priekšā ceļos. Bet to es nepieļāvu un lūdzu viņu apsēsties. Ar asaru pilnām acīm viņa sāka runāt un lūdza mani skaidrās Dievmātes Marijas vārdā atbrīvot viņu. Savā priekā viņa pie tam nosauca mani par "labo tēvu" un "mīlo mierinātāju", ko ir sūtījis Dievs. Viņa labprāt piekrita sekot uz manu zemi, un viņa esot droša, ka viņas tēvs un līgavainis samaksāšot izpirkuma maksu. Bet ja abi būtu jau miruši, tad Dievs man atlīdzinās šo labo darbu. Viņa izsaucās: "Tikai palīdzi man tagad Dieva dēļ tikt brīvībā, jo es bez vainas ar savām dāmām jau tik ilgi esmu cietusi šīs mokas." Pie tam viņa raudāja tik bērnišķīgi un sirdi plosošī, ka viņas posts dziļi ielauzās arī manā sirdī, un es mierinot teicu: "Mīļā kundze, atstājiet žēlabas un esiet labā noskaņojumā! Lai pateicība Dievam, ka viņš ir piešķīris man mantu, ar kuru es varu izbeigt jūsu raizes. Es vairs nekavēšos nevienu dienu." Tad viņa bija mierināta, un arī visi pārējie vēl raudāja tikai aiz prieka par drīzo atbrīvošanu.

Es nekavējoties devos pie burggrāfa, kurš man jautāja: "Ko tu tagad saki par mūsu darījumu?" "Es labprāt to pieņemu," es atbildēju, "taču es gribētu vēl zināt, vai gūstekņu manta, kas bija tiem līdzī, vēl ir neskarta." "Tā ir labi uzglabāta," viņš apstiprināja, "no tās netrūkst ne feniņa." "Tad es lūdzu, lai viņiem tiktu atdots viss, kas tiem piederēja, ieskaitot kuģi un visu pārējo. Bet man un manai komandai es prasū nepieciešamo pārtiku ceļojumam uz mājām. Ja tu vari man to izpildīt, tad es tev par to atstāju visu manu mantu, kas man ir līdzī."

Ar to burggrāfs bija mierā; viņš slavēja manu apdomību un svinīgi apstiprināja mūsu veikalu. Viņš nodeva man visus gūstekņus, un es viņam visas savas preces. Tad viņš lika atgādāt visu katra gūstekņa īpašumu un atdot viņiem; un patiešām tur nekā netrūka. Tas tika iekrauts viņu kuģī, kamēr manējais tika izkrauts. Pēc tam atgādāja smiltis un akmeņus, lai piekrautu manu kuģi, lai tam būtu nepieciešamā iegrime un lai tas neapgāztos viļņos. Pēc tam kuģim tika sagādāts arī liels krājums ēdienu un dzērienu.

Visi to noskatījās ar priecīgām sejām un smaidīja caur asarām, pat apkārt stāvošajiem pagāniem tas ķērās pie sirds un tie uzgavilēja viņiem, un it īpaši skaistajai jaunajai ķēniņienei, ar līdzdalīgu prieku. Nakti mēs vēl palikām tur; katram bija sagatavota vanna – ei, cik svaigi un izskatīgi vīri, skaistas un starojošas sievietes parādījās savos jaunajos tērpos, visus pārējos atkal pārspēja jaunā valdniece.

Agri no rīta tika paveikti pēdējie darbi, lai sagatavotos aizbraukšanai. Maniem viesiem, kuri tik ilgu laiku vairs nebija dzirdējuši Dieva vārdu, es liku nolasīt mesu, kuras laikā mēs lūdzām Dieva svētību braucienam uz mājām. Pēc tam mēs priecīgi paēdām brokastis. Tur mums pievienojās burggrāfs Stranmūrs un pieklājīgi mūs sveica. Viņš pievienojās mūsu maltītei un pasniedza visiem kausu pēdējam atvadu dzērienam. Pēc tam mēs atvadījāmies no viņa. Viņš novēlēja mums mūsu Dieva aizsardzību un pielūdza pār mums visu savu dievu palīdzību: viņš piesauca Pallādu un Junonu, Mahmudu un Merkūriju, Thetis un Neptūnu, un it īpaši vēju dievam Eolam viņš lūdza maigu un labvēlīgu vēju mūsu ceļojumam. Pie tam viņš iedeva man brīnišķīgu dārglietu par piemiņu un apstiprināja, ka tagad man par godu viņš visus kristiešus, kas tur ierastos, godās un sargās. Aizkustināti mēs apkampāmies; mēs abi bijām apmierināti par mūsu darījumu: viņš priecājās par gaidāmo peļņu no manas bagātīgās mantības, es uzticējos Dieva žēlastībai, ka tā nepametīs mani un novērsīs no manis visas nelaimes.

Nu tika uzvilktas buras un kuģi aizlidoja pa viļņiem spēcīgu vēju dzīti un Dieva dēla aizsardzībā, uz ko mēs stipri paļāvāmies. Divpadsmit dienas un naktis mēs tā kuģojām līdz vietai, kur toreiz mūs bija sagrābusi un aizdzinusi vētra. No turienes mēs kādu laiku burājām tālāk, kamēr redzējām uznirstam no jūras pazīstamus krastus. Es jautāju stūrmanim, vai viņš pazīstot šos kalnus un krastu, un tas atbildēja: "Jā gan, tos es labi zinu. Te šķiras ūdensceļi: viens ved uz Utrehtu Nīderlandē, otrs uz Angliju." Tad es saucu mūsu kuģus uz ostu, kas bija tuvumā, liku izmest enkurus un iesāku mūsu krājumus dalīt divās daļās; vienu daļu tiem, kas ceļos uz Angliju, otru daļu mums. Visi bruņinieki taču bija no Anglijas, tikai jaunā ķēniņiene ar divām kalpojošajām dāmām bija no Norvēģijas. Norvēģu bruņinieki, kas bija pavadījuši viņu no dzimtenes, bija pazuduši bez vēsts kopā ar jauno ķēniņu un, domājams, noslīkuši jūrā.

Tagad es paņēmu ķēniņa līgavu ar divām viņas dāmām uz sava kuģa, pārējām divpadsmit es ļāvu kāpt kuģī pie angļu bruņiniekiem. Viņiem es teicu: "Mīļie kungī, te mūsu ceļi šķiras. Atgriezieties nu mājup uz savu tēvu zemi un neaizmirstiet pavisam, ko es jūsu labā paveicu. Jūsu nākamo ķēniņieni es paņēmu pie sevis, viņai klāsies labi un cienīgi, līdz kamēr viņas līgavainis vai karaliskais tēvs paņems viņu pie sevis." Bet bruņinieki nebija ar to mierā, bet gan teica: "Mīļais kungs, paturi mūs pie sevis, kamēr mēs tev atlīdzināsim tavus lielos izdevumus." Bet es nodomāju pie sevis: ķīla un galvojums par katru lai man ir pats labais Dievs, un skaļi piebildu: "Brauciet ar Dieva svētību! Jūsu zeme un jūsu mantība ir pārāk tālu, lai jūs tik ātri varētu savākt izpirkuma maksu. Jūsu vārds ir mana ķīla. Jūs jau pietiekami ilgi gulējāt ķēdēs saslēgti; es negribu, lai manas prasības vēl ilgāk aizturētu jūs jaunās saitēs. Neatstājiet vairs ilgāk nezinā savus draugus, kas tik ilgi ar sāpēm jūs ir gaidījuši. Kad es aizsūtīšu pie jums vēstnesi, tad sāciet domāt par atlīdzību, ne agrāk. Ja jūsu kungs, jaunais ķēniņš, vēl ir dzīvs un taujā pēc savas līgavas, tad sakiet viņam, ka viņai pie manis klājas tā, kā pienākas ķēniņienei."

Pateicības pilni bruņinieki nokrita manā priekšā un sauca: "Lai tev atmaksā tavu sirids labestību! Mēs to nevarētu, kaut arī mums piederētu desmit ķēniņvalstis. Lai Dieva žēlastība vienmēr ir ar tevi un lai tu bez ciešanām svētlaimīgi beigtu savu dzīvi!"

Mēs apkampāmies uz atvadām, tad devāmies katrs pa savu ceļu, viņi uz Angliju, es uz Reinas upes grīvu, pa kuru varēja doties augšup līdz manai dzimtajai pilsētai Ķelnei. Saviem draugiem es izsūtīju pa priekšu vēstnesi, kurš aiznesa ziņu par manu drīzo atgriešanos un ka es atgriežos mājās priecīgs un bagātāks nekā jebkad. Savai sievai es vienlaikus liku pateikt, ka es vedot līdzī precī, lielāku nekā jebkad kāds tirgotājs ir atvedis. Par to visi priecājās, un daudzi bija atnākuši kopā ar manu sievu un dēlu uz mana kuģa piestāšanas vietu, lai svinīgi mūs sagaidītu.

Visi kāri skatījās uz manu kuģi un skatieniem meklēja dārgo kravu, kuru gaidīja. Bet kad nu izlādēti tika tikai akmeņi un smiltis, viņu sejās bija lasāma vilšanās. Bet es nemanīti pagāju malā un, savu dārgumu pie rokas paņēmis, devos pretī sievai. Viņa sirsnīgi apsveica mani, tomēr tūdaļ jautāja: "Mīļo Gerhard, kur tad ir tava lielā mantība, ko tu esot iemantojis un par ko runāja tavs vēstnesis? Es tā priecājos par to, bet neko no tā neredzu." Es teicu: "Visvērtīgākais mana ceļojuma guvums – tā ir šī cēlā sievietē man pie rokas.

Manai sievai šķita, ka es zobojos par viņu, un kad es apstiprināju, ka tā ir pilna patiesība, viņa norūpējusies vaicāja: "Kā gan tu ieguvi šo jauno sievieti un kādu labumu tu domā gūt no viņas?"

Tagad es izstāstīju viņai un dēlam visus savus piedzīvojumus pagānu zemēs, kā esmu ticis pie jaunās ķēniņienes, ko esmu paņēmis līdzi, lai kā viesi paturētu savās mājās, līdz viņai atbrauks pakal savējie. Mana sieva vēl gribēja kaut ko iebilst, bet dēls priecīgi izsaucās: "Dieva vārdā, tu esi pareizi rīkojies, mīļais tēvs, ka atbrīvoji gūstekņus, atdodot par to savu mantību. Mums labumu vēl ir diezgan, tā ka nav jābaidās no nabadzības. Lai slavēts Kungs Kristus, kas tevi veselu atvedis atpakaļ pie mums. Augstdzimusī kundze un viņas pavadones Viņa vārdā lai ir sirsnīgi sveiktas pie mums."

Arī mana sieva pa to laiku bija apdomājusies un ar draudzīgu sveicienu pienāca viešņām, kuras priecājās par mierinošo uzņemšanu. Ko citi par to domāja vai runāja – un pilsētā tika daudz runāts par manu savādo tirgošanos! – tas mani neapgrūtināja. Es priecājos par laimīgo iznākumu.

Gerhards uzņem savā mājā nelaimīgo ķēniņa līgavu un grib viņu salaulāt ar savu dēlu

Nu es vedu kundzes savā mājā un viņu telpās, kuras liku labi iekārtot un apgādāju ar visu nepieciešamo iekārtojumu, paklājiem un visu piederīgo.

Viņām tika atnesti arī visu veidu dārgi tērpi, kas viņas iepriecināja; tad es ielūdzu dažas draudzīgu ģimeņu meitas, lai būtu sabiedrība, lai viņas varētu īsināt viena otrai laiku un sarunāties. Arī tās es apgādāju ar skaistām kleitām spēlēm un dejām.

Par to jaunā valdniece bija ļoti priecīga, dziedāja un spēlēja ar viņām un mācīja tām dažādas mākslas. Viņa bija palūgusi man zelta diegus un zīda audumus un bagātīgi to arī saņēmusi. No tā viņa gatavoja dārgas kleitas un jostas, izrotāja tās ar pērlēm un dārgakmeņiem, auda raibas segas un paklājus, skaistākos, kādi jebkad bija redzēti. To visu viņa dāvināja man, tā es no tā guvu lielu prieku un guvu bagātīgu peļņu, ja kaut ko pārdevu. Bet vaļas brīžos mēs sēdējām kopā un sarunājāmies. Tad mani iepriecināja ne tikai viņas gudrība, bet arī maigais skaistums un tikumība, tā ka man kļuva labi ap sirdi, kad es viņu uzlūkoju. Viss, ko es tajā laikā pasāku, man izdevās, un ja es kādreiz arī veikala raīžu dēļ biju zaudējis dūšu vai biju nospiests, tad redzot un tiekoties ar viņu, es atkal kļuva priecīgs un drosmīgs. Tāpat klājās arī visiem pārējiem, kas ar viņu tikās; tie vienmēr aizgāja ar priecīgu prātu. Man bija jāatzīst: ja es arī būtu atvedis mājās visu to bagātību, ko biju atdevis par gūstekņiem – tas man nebūtu devis ne pusi no tā prieka, ko tagad sniedza šī tīrā, bērnišķīgā būtne ar savu augsto skaistumu.–

Jau vairāk nekā gadu jaukā kundze dzīvoja manā mājā, bet nebija pienākušas nekādas ziņas ne no viņas tēva, ne līgavaiņa. Arī no maniem draugiem Anglijā nebija nekādu ziņu, tā ka man bija jābaidās, ka jaunais ķēniņš varētu būt noslīcis un arī vecais Norvēģijas ķēniņš varētu būt miris; citādi taču vismaz viens no viņiem būtu atsūtījis kādu vēstnesi, lai kaut ko uzzinātu par jaunās valdnieces likteni.

Tas viss man darīja lielas raizes. Bez tam es arī redzēju, ka jaunā līgava bieži bija skumīga; it īpaši, ja pieminēja viņas izredzētā vārdu, tad viņa nespēja novaldīt asaras.

Viņa nesa savu uzticīgo mīlestību dziļi sirdī un vēl vienmēr jutās cieši ar viņu saistīta – kā tas arī ir ar patiesu mīlestību. To es pamanīju un jautāju sev: kā tas viss beigsies? Es gan biju atbrīvojis jaunavu no bēdīgās gūstniecības – bet kā man viņu turpmāk pasargāt no sāpēm un bēdām, lai viņa varētu dzīvot atbilstoši savam augstajam stāvoklim, nenogrimstot nabadzībā un trūkumā? Kādam vīram no viņas kārtas es nevaru dot viņai pietiekamu pūru, ar to nepietiktu pat ar visu manu mantu un bagātību. Drīzāk viņa vēl varētu dzīvot kā bagāta tirgoņa sieva, kad es reiz vairs nevarēšu par viņu rūpēties. Jo tas, ka viņas nākamais vīrs vēl varētu būt pie dzīvības, kļūva man arvien apšaubāmāk, un viņas cerības šķita kā svētas iedomas.

Beidzot es pieņēmu lēmumu runāt ar viņu par nākotni. Es devos pie viņas un iesāku: "Mīļa kundze, vai uzklausīsiet mani? Man ir nopietni ar jums jāparunā." Viņā tūdaļ bija gatava uzklaut, un es turpināju: "Piedodiet man, ka aiz uzticīgām raizēm es vērsos pie jums ar jautājumu, uzņemiet to labvēlīgi un nedusmojoties uz mani. Augstdzimusi kundze! Apdomājiet savu smago likteni, ko es daļēji varēju mainīt caur jūsu atbrīvošanu. Tagad jūs gan esat brīva, bet esat palikusi viena pati pasaulē. Ka jūs tēvs un laulātais draugs vēl varētu būt dzīvi, man vairs nešķiet ticami. Kā gan jums klāsies, kad manis vairs nebūs? Man par to ir jādomā dienu un nakti. Tādēļ es gribētu izteikt jums priekšlikumu iestāties mūsu godīgajā tirgoņu kārtā, kas jūs pasargās no visām nelaimēm un nodrošinās drošu dzīvi. Jūs jau pazīstiet manu dēlu, brašu un labi ieredzētu jaunu tirgotāju, kurš dara godu manam vārdam. Ja jūs izšķirtos sniegt viņam savu roku laulības saitēm, tad es būtu atbrīvots no lielām raizēm. Ka mans dēls jūs sirsnīgi ciena un mīl, tas nebūs palicis jums slēpts."

Pēc īsām pārdomām augstdzimusi jaunava atbildēja: "Tavs priekšlikums ir pareizs un taisnīgs, es esmu gatava darīt tev pa prātam, jo tev es pateicos par brīvību un dzīvību. Tavs dēls man šķiet labākais starp visiem jaunekļiem un ir augstākās laimes vērts. Tikai vienu es vēl lūdzu: dod man vēl vienu gadu laika līdz jaunai laulībai slēgšanai. Ja Dievs tā grib un mans vīrs vēl ir dzīvs, tad viņš šajā laikā atgriezīsies pie manis. Ja tas nenotiks, tad man būs jāuzskata viņu par mirušu un es darīšu pēc tavas gribas."

Es pateicos viņai no sirds par šo gudro atbildi un labprāt devu lūgto laiku. Es šķīros no viņas priecīgs, bet viņa palika bēdīga ar mitrām acīm, un es redzēju, ka viņa nevar aizmirst pazaudēto mīloto.

Gads pagāja un nepienāca nekādas ziņas – ne no jaunā, ne vecā ķēniņa. Tas man, to es atklāti atzīstu, nemaz nebija netīkami, jo tagad es cerēju, ka piemīlīgā jaunava, no kuras man vairs negribējās šķirties, uz visiem laikiem paliks manā mājā.

Tajā dienā, kad norunātais laiks bija pagājis, es atkal devos pie viņas un teicu: "Mīļā kundze, jūs jau zināt, kāpēc es nāku: gads, kuru mēs norunājām, ir pagājis. Kā jūs tagad domājat par mūsu norunu?" Viņa atbildēja, ka turot savu vārdu un grib izpildīt, ko solījusi. Es par to biju ļoti iepriecināts – man krita laime, kāda laikam gan nebija tikusi nevienam manam biedram.

Es tūdaļ steidzos uz arhibīskapa pili un stājos augstā kunga priekšā, kurš draudzīgi mani pieņēma. Uz viņa jautājumu par manu vajadzību, es viņam izstāstīju, kā man ir gājis ar gūstekņiem un galvenais ar jauno ķēniņieni, kuru nu tagad es gribēju atdot par sievu savam dēlam. Šim neparastajam solim, kam vajadzētu mūs visus darīt laimīgus, es lūdzu viņa padomu un atbalstu. Arhibīskaps priecājās kopā ar mani un teica: "Dievs tevi acīmredzami ir svētījis un dāvājis tev laimi, kā nevienam citam dzīvījam. Es labprāt darīšu tavā labā, ko varu un vēl to vairošu: es tavu dēlu iesvētīšu par bruņinieku un piešķiršu ģerboni, lai viņš ar godu varētu stāties blakus ķēniņmeitai kā

laulātais draugs." Par šo augsto žēlastību es sirsnīgi pateicos kungam un lūdzu viņu vainagot manu laimi un kā goda viesim piedalīties kāzās, kam vajadzēja notikt Vasarsvētkos. To viņš apsolīja, un tā es priecīgs atvadījos.

Es nekavējoties es izjāju pilsētas apkārtnē un ielūdzu uz kāzām visus zemes kungus. Viņi piekrita izrādīt šo godu man un manam dēlam. Vairāk nekā trīssimt grāfu, lēņa bruņinieku un augstmaņu gatavojās ierasties kāzās! Atgriezies pilsētā, es lūdzu arī visus pilsoņus ar sievām būt viesiem mūsu goda dienā, un arī viņi priecīgi pieņēma ielūgumu.

Nu es liku savā pagalmā uzstādīt daudzas rindas solu skatītājiem un uzcelt plašas barjeras bruņinieku cīņu spēlēm, kam vajadzēja notikt par godu manam dēlam. Es arī nopirku labus zirgus un skaistus tērpus viņam un viņa kalpiem.

Es nevarēju vien sagaidīt svinīgo dienu un biju priecīgs, kad uzausa rīta blāzma. Drīz sāka ierasties arī visas zemes augstie viesi; mans dēls ar saviem kalpiem svinīgi ietērpies jāja viņiem pretī līdz pilsētas vārtiem, lai pieklājīgi apsveiktu un pavadītu. Arī pilsoņi līdz ar savām izrotātajām sievām nāca svinīgā gājienā, flautu un stīgu instrumentu mūzikas pavadīti. Beigās parādījās arhibīskaps citu garīdznieku pavadībā, un visi sēdās pie galdiem uz priecīgu maltīti. Sākās dzīvas sarunas starp augstajiem kungiem, un visi runāja draudzīgi un atzinīgi par manu dēlu un laulību, kas bija sagaidāma.

Pēc meses, kuru mēs visi kopā noklausījāmies, es vedu līgavu arhibīskapa priekšā, kur jau gaidīja mans dēls. Godājamais baznīcas augstmanis svinīgi viņus uzticēja vienu otram un deva savu svētību. Visi viesi apbrīvoja skaisto pāri un vēlēja laimi un labklājību. Pēc tam mēs visi jājam uz svētku turnīru, kas nu tika noturēts greznībā un skaļu trompešu pavadībā. Arī arhibīskaps piedalījās kā skatītājs un sēdēja goda vietā blakus jaunajai sievai. Mēs ar dēlu visu laiku staigājām starp viesu rindām un rūpējāmies, lai nevienam nekā nepietrūktu un lai visi bagātīgi tiktu apkalpoti, pienesot ēdienus un dzērienus.

Maltīte uz vakaru tuvojās beigām, un jaunajam vīram sākās "Svētā nakts": tā bija pēdējā pirms kāzām, kad viņam arī vajadzēja saņemt iesvētīšanu bruņinieku kārtā. Tikai tad viņš drīkstētu savu sievu kā laulāto draudzeni vest mājās. Nomodā un lūgšanās viņš pavadīja šo nakti, nepacietīgi gaidot, kad tā beigsies un rīts nesīs viņam pilnu laimi.

Vasarsvētku rītā mēs visi atkal devāmies uz kapelu, jaunā sieva tik greznā tērpā, ka tādā nebūtu jākaunas pat ķeizarienei. No samta un zīda bija piegriezta kleita un apmetnis, un ar sermuļādām izrotāts; josta, sprādzes un gredzeni no tīra zelta rotāja cēlo jauno sievieti, kuras skaistākā rota, protams, bija viņas tīri mirdzošā seja. Arī mans dēls parādījās tērpts greznā, zaļā samtā ar sarkana zīda apmetni tam pāri. Tajās pašās krāsās bija arī tie divpadsmit jaunekļi, kam reizē ar viņu vajadzēja saņemt iesvētīšanu bruņinieku kārtā.

Pēc meses visi jaunekļi stājās arhibīskapa priekšā. Tas svētīja viņu zobenus, ko viņi turēja rokās, un augstdzimuši bruņinieki viņiem tos apjoza. Doma vārtu priekšā gaidīja zirgi, kuros jaunie bruņinieki nu uzlēca. Priecīgu bungu, svilpju un vijoļu skaņu pavadīts jaunais pulks aizauļoja, kamēr arhibīskaps izveda pagalmā jauno sievu ar pavadoniem, kur arī viņas sakāpa bagātīgi izrotātajās karietēs un devās uz cīņas lauku.

Tagad sākās jaunāko bruņinieku turnīrs: tur bija varena zobēņu, vairogu un šķēpu šķindoņa un dārdoņa, kaujas saucieni un zirgu aulekši. Visi jaunie cīnītāji gribēja

pierādīt maigajai skatītājai savu izveicību un spēku, viņas atzinības un goda vainagu, kas rotāja uzvarētājus, uzkurināti.

Pēc turnīra visi atkal ieņēma vietas pie galdiem, nodalīti pēc stāvokļa un pakāpes. Kalpi vispirms atnesa ūdeni roku nomazgāšanai, tad tika nestas paplātes ar bagātīgiem ēdieniem un dzērieniem, kalpi vienmēr atkal piepildīja kausus, kuri riņķoja apkārt mundru sarunu un dziesmu pavadīti.

Mūs visus apspīdēja gaišā vasarsvētku saule no zilām debesīm, ap mums viss ziedēja un zaļoja maija skaistumā. Jautrība un prieks bija visās sejās, un, paldies dievam, visa labā devējam, tā bija arī manā sirdī, kad es gāju caur viņu rindām, lai augstajiem viesiem piedāvātu goda kausu.

Te es ievēroju kādu vīru, kurš stāvēja vientuļš, atbalstījies pret kādu kolonu. Nabadzīgs bija viņa apģērbs: raupjš apmetnis sedza prastu, netīru kreklu. No bālās, bēdu sagrauztās sejas, kuru sedza pirmā plānā bārdiņa, sapinkājusies un nekopta, bet parādoša viņa jaunību, drūmi raudzījās acis. Bet viņa brūni iedegušās, stiegrainās rokas un kailās kājas, samērīgais augums liecināja par spēku, un visa viņa stāja rādīja vīru ar cēlu, drosmīgu būtību, taču nelaimes un bēdu apēnotu. Šis skats mani tā aizkustināja, ka es kādu laiku paliku stāvam un skatījos uz viņu; es gribēju redzēt, kas šim nelaimīgajam ir meklējams te starp laimīgajiem.

Vīrs tagad lūkojās uz jauno sievu un viņa acīs parādījās asaras; viņš tās paslepšus notrauca, taču vienmēr atkal paslepšus skats meklēja viņu, tad atkal ar roku aizsedzot acis. Tas bija nožēlojams skats, kas iegriezās man sirdī, tā ka es piegāju viņam klāt un draudzīgi uzrunāju: "Lai dievs jums palīdz, mīlo ceļotāj! Kāpēc jūs stāvat tik noskumis?" Uz to viņš atteica: "Mīļais kungs, es esmu pavisam labā omā." "Nē taču, es redzu jūsu raizes. Vai jūs jau esat ēdis?" "Jā." "Kur tad?" – "Nekur, un tomēr esmu pārēdies. Man ēšana patiešām nav prātā." Es neatlaidīgi jautāju: "Vai jums šeit mūsu zemē ir notikusi nelaime?" Taču viņš to noliedza: "Varbūt kaut kad agrāk – te un tagad vairs nē."

Par to es domāju: "Te mēs nevaram runāt. Nāciet man līdzi uz manām telpām." Vispirms viņš atteicās, bet tad nāca man līdzi. Savā istabā es lūdzu viņu: "Dieva vārdā, pasakiet man patiesību, kas jūs esat!" – Viņš nopūšoties teica: "Kungs, es esmu nelaimīgs cilvēks, bez kāda prieka sirdī. Raizes, posts un bēdas ir manas dvēseles alga, nabadzība mans miesiskais guvums. Manta un dzīvība man nenozīmē neko – es esmu visnabadzīgākais cilvēks uz zemes."–

Tagad es jautāju tieši: "Labo cilvēk, kāpēc, redzot jauno kundzi, jūs pārņēmtādas bēdas? Es tās nolasīju jūsu sejā. Par ko jūs esat tik noskumis? Dieva vārdā es jūs lūdzu – pasakiet man to! Es apsolu, lai kas tas nebūtu, ka jums par to nenotiks nekas slikts, drīzāk labs un priecīgs." Uz to svētceļnieks atbildēja: "Labi, tad es to uzdrošināšos un līdz ar to varbūt likšu uz spēles savu dzīvību. Bet es savas dienas līdz šim esmu vadījis tādās ciešanās un bēdās, ka nāve man būtu kā sengaidīta viešņa. Tā tomēr atbrīvotu mani no visām mokām. Tā nu es atbildēšu uz jūsu jautājumu un pateikšu savu vārdu – lai tad notiek, kā notikdams:

Mani sauc Vilhelms, un es esmu Anglijas ķēniņvalsts mantinieks! – Kad es vēl biju zēns, nomira mans tēvs, un valsts augstmaņi ievēlēja mani par ķēniņu. Es uzaugu viņu uzraudzībā un mācībā. Pēc tam pie mums nonāca ziņa, ka Norvēģijas ķēniņam Rainmundam esot jauna un ļoti skaista meita. To – tā man ieteica augstmaņi – man esot jāņem par sievu. Es vispirms aizsūtīju ziņnešus, lai redzētu viņu; un kad tie atgriezās, viņi slavīnāja tās augsto daļumu un ziņoja, ka ķēniņš esot pieņēmis manu

bildinājumu. Priecīgi es un pulks izraudzītu bruņinieku gatavojāmajos braucienam pēc līgavas: divpadsmit cienījami vīri, apmēram sešdesmitgadīgi, un divpadsmit drosmīgi jaunekļi, līdz trīsdesmit pavasarus piedzīvojuši. Vēl es paņēmu līdzī divpadsmit augstdzimušas jaunavas kā biedres nākamajai kundzei.

Šajā cēlajā pavadībā es devos pāri jūrai uz Norvēģiju. Tur mūs draudzīgi uzņēma un labi apkalpoja. Pēc neilga laika, tā kā bijām kļuvuši draugi, vecais ķēniņš man deva savu skaisto meitu Irēnu par līgavu. Bet kāzām vajadzēja tikt svinētām Anglijā, vienlaicīgi ar manu iecelšanu bruņinieku kārtā; to es savas jaunības dēļ toreiz vēl nebiju saņēmis. Tikai tad augstdzimušajai jaunavai vajadzēja kļūt par manu sievu. Ķēniņš deva divas augstmaņu jaunkundzes kā pavadones.

Es labprāt visam piekritu, un tad tika sagatavots otrs kuģis ar dižciltīgu norvēģu bruņinieku pulku. Es nodevu līgavu savu angļu bruņinieku un četrpadsmit jaunavu aizsardzībā uz sava kuģa un devos atpakaļ uz dzimteni kopā ar norvēģu pulku uz otra kuģa. To pirms laulībām prasīja paradums, lai mēs būtu šķirti.

Nelabprāt uz šo laiku es šķīros no savas nākamās sievas un ar sāpēm atvadījos, it kā jau nojaustu tuvo nelaimi. Dažas dienas pēc došanās ceļā mēs iekļuvām spēcīgā vētrā, kas izšķīra mūsu kuģus, tā ka mēs viens otru vairs neredzējām. Tumšajā negaisā mūs bez stūres dzina prom, kamēr mērs uzskrējām kādam klinšu rifam: mūsu kuģis ar briesmīgu dārdoņu sašķīda drumslās, un visi bruņinieki un kuģa ļaudis noslīka manu acu priekšā augstajos viļņos.

Es biju pieķēries kādai mazai laiviņai un kopā ar to mani izmeta krastā kādā svešā zemē, kur es nebiju izglābis neko citu kā savu kailo dzīvību. Bet kur bija palikusi mana mīļotā līgava? – Es neko nespēju par viņu uzzināt, lai cik arī nemeklētu un cik daudzas zemes neapceļotu. Tā es vairāk kā trīs gadus klīdu pa pasauli, un mani neinteresēja kronis un valdīšana. Šodien nu beidzot es esmu atkal atradis savu laulāto draudzeni! Bet līdz ar to man arī ir zudušas pēdējās cerības, un mana nelaime ir kļuvusi lielāka nekā jebkad. Vienā mirklī es tomēr to atkal atradu un – no jauna pazaudēju. Taču – ka es viņu vispār vēl redzu dzīvu un veselu savā priekšā – par to es pateicos Dievam, un par to es labprāt atodu savu dzīvību par upuri. Jo redzēt savu mīļo sievu un zināt, ka viņa nevar būt ar mani – tas man atņem jebkuru spēku un prieku dzīvot. Tāpēc jūs redzējāt mani raudam ... un tagad jūs zināt visu un varat darīt ar mani, ko gribat."

Izbrīnā un līdzcietībā es viņam jautāju: "Vai patiesām ir tā, kā jūs stāstiet?" – "Jā, mans mīļais kungs, tas ir patiesi Kristus vārdā! Viņš man ir uzlicis šo smago likteni, man to ir jānes. Katram Viņš nosaka savu: jūsu dēlam augstāko prieku – bet man visdziļākās sirds ciešanas." Es mēģināju viņu mierināt: "Atmetiet savas žēlabas, jo Dievs ar jums acīmredzami ir parādījis brīnumu: jūs esat izbēdzis no tuvas nāves un atradis ceļu uz šejieni. Tad uzticieties arī turpmāk Viņa labajai valdībai."

Kad jaunais valdnieks bija nedaudz nomierinājies, es palūdzu viņu kādu laiciņu pagaidīt, un steidzos prom. Steidzīgi es liku ierasties dažiem drēbniekiem no pilsētas un pavēlēju pašūt manam viesim skaistas, ķēniņa cienīgas drēbes, cik ātri viņi vien spēj to paveikt. To viņi apsoltāja un darīja, ko es prasīju. Pa to laiku es liku kungam novannoties, nogriezt matus un cienīgi sagatavoties, tad ķēnišķīgi viņu ietēru un steidzos pie arhibīskapa, kurš vēl sēdēja pie galda. Es klusi viņu pasaucu:

"Mīļais kungs, atstājiet ēdienus un dzērienus, jo tikko ir ieradies kāds augsts viesis, viņš ar jums paēdīs." Viņš bija pārsteigts: "Kas tas ir, mīļo Gerhard?" "Viesis, ko man ir sūtījis Dievs. Tas ir Anglijas jaunais ķēniņš Vilhelms!" "Tu jokoj vai tā ir patiesība?"

No kurienes? Un kur viņš ir? Vai viņš ieradās viens vai kopā ar citiem?" – "Viņš ir manā mājā, tur viņš tiek ķēnišķīgi ietērpts. Jo kā nabaga svētceļnieks viņš ieradās viens pats, stāvēja svētkos un raudāja, paskatoties uz jauno sievu. Tas mani izbrīnēja, un tā es paņēmu viņu līdz un piespiedu pateikt vārdu un stāvokli. Viņš man visu izstāstīja, ko ir pārdzīvojis, kopš brauciena pēc līgavas, un viss saskan ar to, ko man ir stāstījusi jaunā kundze. Nu, tā kā Dievs viņu tik brīnumaini ir pasargājis un atsūtījis pie mums, tad es lūdzu jūsu padomu, ko man darīt tālāk ar to, ko Dieva žēlastība tik acīmredzami ir sargājusi. Palīdziet man pārliecināt dēlu, lai viņš atdot jauno sievu tam, kam viņa pēc taisnības pienākas. Viņam liksies negods to darīt, bet parādiet viņam, ka būtu kauns un negods darīt citādi."

To augstais kungs apsolīja un slavēja manu lēmumu; to man esot iedvesis pats Svētais Gars. Man tikai esot tagad jāatved pie viņa dēlu, mēs gribam ar viņu runāt. Es tūdaļ atvedu viņu cauri viesu burzmai, mēs visi trīs pagājām malā, arhibīskaps pievērsās man un teica: "Sāc tu, jo tevi šī lieta skar tuvāk. Kad būšu dzirdējis viņa atbildi, tad runāšu es."

Tā nu es sāku: "Mīļais dēls, lūdzu neliedz man to, ko es tev sirsnīgi teikšu." Viņš atbildēja: "Mīļais tēvs, lai ko tu neteiktu – es labprāt būšu tavā rīcībā." Nu es viņam vēlreiz atgādināju brīnumainos notikumus, kas bija atveduši pie mums jauno valdnieci un ar kuriem mēs tik cieši bijām saistīti. Tad es nopietni noslēdzu: "Tagad Dievs ir izdarījis tā, ka ir atgriezies viņas laulātais draugs, kuram pēc tiesas viņa bija apsolīta. Viņu mums ir sūtījis Dievs, lai pārbaudītu mūs. Tagad mums ir brīva izvēle, darīt šim vīram labu vai ļaunu; jo augstdzimusī sieviete ir mūsu varā – taču posts mums, ja mēs savu varu izmantosim ļauni! Mēs pazemībā pret Dievu, iedomājot Viņa labestību un taisnīgumu, atdosim šim vīram viņa laulātā drauga tiesības! Tikai tad mēs varēsim pastāvēt pastarā dienā Dieva tiesas priekšā!"

Man runājot, dēls stāvēja klusi un nekustīgi, iegrimis dziļās pārdomās. Tagad pie viņa vērsās arhibīskaps: "Mīļo jauno Gerhard, paklausies arī manī un tajā, ko caur mani saka Dievs:

Kad Lucifera augstprātības dēļ bija gāzta debesu garu desmitā hierarhija, Dievs gribēja to atkal uzcelt no jauna; Viņš radīja Ādamu un lika viņu Paradīzē kopā ar sievu Ievu, kas bija veidota no viņa ribas. Tie abi tāpat ir divas dvēseles, bet tikai *viena* miesa un *viena* dzīvība. Un tā pēc Dieva gribas vajadzētu būt ar visiem cilvēkiem, kas sasaistās ar laulības saitēm. Viņi uz visiem laikiem ir saistīti ar dievišķām saitēm šajā zemes dzīvē. Tā māca arī Dieva sūtnis Pāvels: Ko Dievs ir savienojis, to cilvēkam nebūs šķirt! Kā mums varētu būt tiesības šķirt tos, ko Dievs jau sen ir lēmis vienu otram? Ko tu teiksi Dievam pastarā dienā, kad Viņš tev jautās par cita sievu, ko tu netaisnīgi būsi atņēmis, kad tu taču zināji Dieva bausli." Arhibīskaps apklusa.

Mans dēls pacēla skatienu, uzlūkoja mūs abus un teica: "Ko jūs prasāt no manis? Man būtu jāatsakās no laulībām?" "Jā," stingri atbildēja arhibīskaps, "ja tev kaut ko nozīmē Dieva laipnība." – "Un es nevaru to iemantot nekādā citā veidā?" – "Patiesi nē, tikai ja tu ievēro otra tiesības!" Tad jauneklīm izlauzās sāpju pilni vārdi: "Posts ar šīm 'tiesībām'! Vai tad tas arī ir taisnīgi, atņemt man sievu, un vai Dievs pēc taisnības var prasīt no manis, atdot sievu, kas nes man tādu prieku un godu, un turpmāk vadīt ciešanu pilnu dzīvi bez mīlestības?"

Tagad es teicu: "Saņemies, mans dēls, un apdomā: jo lielāks ir mīlestības upuris, ko tu nes Kristus vārdā, jo mīlestības bagātāka un sirds varenāka tādēļ kļūs tava dzīve, Viņa

gaismas pildīta!" Mans dēls nokāra galvu un tad klusi teica: "Tēvs, es klausīšu tavam vārdam un uzņemšos šo upuri. Dieva vārdā es atdošu šo sievu viņas laulātajam vīram – lai cik man par to nesāpētu sirds." Tad viņš noslēdza stingrā balsī: "Nu, tas ir izdarīts! Bet tagad ļaujiet arī man redzēt šo vīru, kurš viņu saņems – es viņam to novēlēšu Kristus vārdā."

Es no sirds priecājos par viņa pašai izdarīto lēmumu, un arī arhibīskaps bija dziļi aizkustināts, tā ka mums visiem trijiem bija asaras no prieka un sāpēm reizē. Tad garīdznieka kungs atgriezās pie galda, bet mēs abi tūdaļ devāmies pie jaunā ķēniņa. Viņu mēs atradām ietērptu greznās drānās no samta un zīda, apšūtām ar sabuļu un sermuļu ādām, izrotātām ar pērlēm. Viņu aptvēra garš apmetnis, kas aiz muguras bija jānes līdzī, un kājas bija apautas zīda zābakos; bet uz krūtīm viņam staroja liels, sarkani mirdzošs rubīns. Blondie mati, apgriezti un saķemmēti, ietvēra viņa galvu, tikai viņa cēlā seja bija bāla no ciešanu gadiem.

Mans dēls piegāja pie viņa, pieklājīgi apsveicinājās un teica: "Dieva vārdā, esiet laipni lūgts mūsu zemē!" Ar karalisku cieņu augstais kungs viņam pateicās; abi apsēdās un sākās saruna, kurā viens izrunāja savas dzīves dziļākās sirds ciešanas, bet otrs pieredzēja savu augstāko cerību piepildījumu. Es pa to laiku liku kalpotājiem sagatavot jaunu maltīti un liku atvest ķēniņam zirgu. Starodams savā jaunajā laimē viņš jāja starp mums abiem uz svinībām. Visi viesi, bruņinieki un sievietes skatījās uz dižciltīgo viesi un viens otram ziņkārīgi jautāja, kas esot šis nepazīstamais atnācējs.

Mēs tuvojāmies arhibīskapam, un es lūdzu viņu dot vietu vēlajam viesim. Bet, kamēr tas pavirzījās sāpus, ķēniņš starp jauno sēdētāju rindām aizsteidzās pie jaunās sievas un apsēdās blakus viņai. Pārsteigta viņa man jautāja, kas esot jaunais bruņinieks līdzās viņai. "Mīļā kundze," es iesaucos, "vai jūs viņu nepazīstat? Tas ir Anglijas ķēniņš, jūsu sirdsmīļotais vīrs!" Raudādama viņa atbildēja: "Kāpēc tu smeji par mani, mīļais tēvs? To tu man līdz šim vēl nekad neesi nodarījis. Nedari tā, es tevi lūdzu!" Viņa paskatījās uz sev blakus sēdošo ar asaru pilnām acīm, tā ka arī viņš nespēja novaldīt asaras un iesaucās: "Ja tu mani nepazīsti, tad paskaties uz gredzenu man pirkstā! To tu pati man iedevi, mums atvadoties, tāpat kā es tev gredzentiņu, kas ir tev. To man par piemiņu tu solījies valkāt vienmēr. To tu man apsoli, kad mums tik sāpīgi bija jāšķiras. Vai tu to vairs neatceries?"

Jauno sievieti bija pārņēmis dziļš iekšējs nemiers: drīz viņa skatījās kā pazīstot, drīz šaubās novērsās – tad viņa pieliecās tuvāk viņa sejai un viņš arī paliecās tuvāk. Tad mīlestības pilnās ilgas un uzticība, kas mirdzēja no abu acīm, uzvarēja un smagi pārbaudītā sieva beidzot iesaucās: "Jā, patiesi, tas esi tu. Cik es esmu laimīga tevi atkal redzēt! Esi tūkstoškārt sveikts, sirdsmīļotais vīrs!" Bet tad viņu pieveica pārmēru lielais prieks pēc visām šīm ciešanām un šaubām – apziņa viņu pameta, un viņas skaistā galva bezsamaņā noslīga vīra klēpī. Viņš norūpējies un mīļi satvēra viņu rokās un mierinot teica: "Atjēdzies, mīļā, priecājies kopā ar mani un aizmirsti visas nelaimes! Nu mēs atkal esam vienoti un paliksim kopā mūžam." Maigā sieviete lēnām atjēdzās un vispirms viņai šķita, ka tas bijis sapnis; taču tad viņa redzēja, ka viss bija īstenība, un tad viņa raudāja pēdējo reizi – bet aiz laimes! Abi sirsnīgi pateicās dievam par šo atkalsatikšanos, un arī es dziļi aizkustināts priecājos par šo pāri, kurš tik brīnišķīgi bija saglabājis mīlestību un uzticību. Tagad pienāca arī visi pārējie viesi un vēlēja laimes jaunajam ķēniņam un viņa atgūtājai sievai, un neviens, viņus redzot, nespēja novaldīt aizkustinājuma asaras.

Es pateicos Radītājam, kas savā labestībā bija dāvājis man tādu bagātību, ka man bija kļuvis iespējams atkal savienot abus mīlošos laulātos draugus. Jā, ja es būtu par to atdevis desmitreiz tik daudz zelta un sudraba, es tomēr nebūtu to nekad nožēlojis.

Tikmēr bruņinieki bija sagatavojušies jaunām cīņu spēlēm, kas ilga visu dienu un ko pārtrauca tikai jautras rotaļas un dejas. Visā šajā jautrajā pulkā es piegāju pie ķēniņu pāra un uzrunāju jauno valdnieku: "Kā jūs pats man stāstījāt, jūsu sievas ķēnišķais tēvs nolika kāzas uz laiku, kad jūs tiksiet iesvētīts bruņiniekos. Tad palieciet tikmēr pie manis, kamēr to saņemsiet un tad sviniēt pie mums kāzas." Ķēniņš draudzīgi piekrita un ar to izrādīja man ļoti lielu godu. Tā šī diena beidzās ar prieku.

Nākamajā rītā, kas ievadīja jaunā valdnieka goda dienu, visi devās uz svinīgo mesi, pēc kuras tas, kurš bija ieradies kā nabags, no arhibīskapa saņēma bruņinieka godu un vārdu. Tikai tad tas savienoja jaunā pāra rokas un izlūdās debesu svētību viņu laulībai. Tā svinīgā salaulāšana bija notikusi, un, visu viesu gaviļu pavadīts, jaunais pāris atstāja baznīcu. Atkal sekoja turnīrs un svinīgā maltīte, uz kuru šoreiz visus bija ielūdzis pats ķēniņš. Tur pie pilniem kausiem tika izteikti daudzi laimes vēlējumi, un visi priecājās par svētkiem un dejām līdz vēlai naktij. Mans dēls, kam bija atņemta viņa visa šīs zemes laime, laikam gan bija vienīgais, kurš nepriecājās; taču viņš pārvarēja savas sāpes un nesa savu likteni ar padevību un cieņu. Beidzot ar daudziem labas nakts vēlējumiem visi devās pie miera.

Nākamās dienas agrumā jaunais vīrs pasniedza savai sievai karaliskas dāvanas: līdzvaldīšanu pār zemi un ļaudīm, pārrakstīja viņai bagātas zemes un pilis – bet skaistākā dāvana bija viņa mīlošā sirds, viņa cēlā daba un uzticība, pilna jaunības spēka un drosmes.

Pēc rīta meses sākās atvadīšanās no bruņnieciskajiem, dižciltīgajiem un pilsoniskajiem viesiem; devīgi tika atalgoti spēlmaņi un jokdari, kas bija priecējuši visus ar savām mākslām, un arī nabagi un trūkcūcietēji, ko bija pievilinājuši svētki, saņēma bagātas dāvanas. Mēs pavadījām visus viesus līdz pilsētas vārtiem. Tur ķēniņš pateicās par viņu ierašanos un apsoliāja katram, kas varbūt ienaidnieku dzīts, meklētu patvērumu viņa zemē, labu uzņemšanu un viesmīlību. Promejošie priecīgi pateicās un solīja uzticību labajam valdniekam.

Kad es lēnām jāju atpakaļ kopā ar ķēniņu, viņš pajāja ar mani malā un teica: "Sirdsmīļotais tēvs, tā kā tu jau tik daudz manis labā esi darījis, tad izdari vēl kaut ko un dod man padomu, ko man turpmāk darīt un kā rīkoties manā stāvoklī. Man no dzimtenes ir pienākušas ziņas, ka daži augstmaņi esot sacēlušies pret mani un gribot atņemt man troni. Manā valstī valda nemiens manas ilgās prombūtnes dēļ, netaisnība un vardarbība posta zemi, daža laba stipra pils un daļa zemes ir nemiernieku rokās. Ja es drīz neatgriezīšos, manai valstij draud briesmas. Taču man tiek apstiprināts, ka labākie uzticīgi stāv manā pusē un aizstāv manas tiesības."

Uz to es atbildēju: "Mīļais kungs, ja tas ir tā, tad vairs nekavēsimies. Es tūdaļ likšu sagatavot jums kuģi, bagātīgi apgādātu ar naudu un mantu, ar drosmīgiem bruņiniekiem uz klāja, kurus es noalgošu, lai jūs bez briesmām varētu ar varu un godu atgriezties savā zemē."

Jaunas drosmes pildīts ķēniņš pateicās par manu padomu un palīdzību. Tad viņš izstāstīja ķēniņienei mūsu nodomus, kamēr es steidzīgi uzsāku gatavošanos. Tika sameklēts kuģis, un uz tā tika gādāti ieroči, tērpi, ēdieni un viss nepieciešamais. Tad es nodevu saviem draugiem visu savu mantu, lai viņi uzticīgi to pārvaldītu, un uzticēju viņu aizsardzībai savu sievu – bet savu dzīvību es nodevu Dieva rokās. Tad

mani draugi pavadīja mūs no pilsētas līdz kuģim, kur visi skumīgi no mums atvadījās; mana sieva tikai ar grūtībām varēja šķirties no jaunās ķēniņienes, ko viņa tik ļoti bija iemīļojusi, un arī tā šķīrās ar asarām acīs. Viņas pavadones ar žēlabām atvadījās no savām draudzenēm un vēl ilgi māja atvadas.

Gerhards atgūst kroni un valsti jaunajam Anglijas ķēniņam

Ar daudziem atvadu saucieniem un labiem vēlējumiem man, manam dēlam un karaļpārim krasti attālinājās, kad kuģis devā ceļā pa Reinu. Pa to mēs devāmies lejā līdz jūrai un pāri tai līdz upei, sauktu par Lundene (Temza), pa kuru braucām augšup līdz kādai ostai Lunderas (Londonas) tuvumā; tās dziļajās smiltīs mēs beidzot izmetām enkuru.

Es lūdzu ķēniņu palikt uz kuģa, kamēr es pats ar dažiem kalpiem dotos ceļā uz Londonu, lai ievāktu tur tuvākas ziņas, kāds ir stāvoklis. Viņš apsolīja gaidīt mani un jaunās ziņas. Kad mēs tuvojāmies pilsētai, tad vispirms nonācām plašā līdzenumā, ko aizņēma daudzas teltis. Arī pati pilsēta bija svešu ciemiņu pārpildīta, tā ka es nekur nevarēju atrast pajumti. Visas ielas bija pilnas cilvēku, kas radīja troksni un burzmu. Ar pūlēm es izlauzos līdz kādai viesnīcai, kuras saimnieks bija man pazīstams no agrākiem laikiem. Viņš mums beidzot izbrīvēja mierīgu un ērtu pajumti savā mājā. Viņam es tagad jautāju, kas tik lielā skaitā uz pilsētu ir atvedis šos daudzus viesus, vai ir pieteikts kāds turnīrs vai citi svētki?

Viņš dedzīgi atbildēja: "Nekas tamlīdzīgs, notiek daudz svarīgākas lietas: augstmaņu un dižciltīgo sanāksme, kuri apspriežas par kārtību valstī. Ķēniņš Vilhelms ir miris, un visur valda nekārtība un nedrošība zemē bez valdnieka, kurā katrs mazais augstmanis grib spēlēt kungu. Netaisnībām, kas notiek visur, viņi grib darīt galu un to vietā likt taisnīgumu un kādu, kurš varētu to taisnīgi pārvaldīt.

Viņi meklē jaunu ķēniņu, kas atkal varētu atjaunot valstī mieru un cieņu. Ja tādu izdotos atrast, visi tam labprāt klausītu. Bet –" viņš turpināja nopūzdamies – "lai cik ilgi viņi jau neapspriestos un nerunātos – viņi netiek ne pie kāda mērķa, jā, ir izcēlies tikai strīds un nemiens viņu starpā. Tā nu tagad visi ir vienojušies par 24 augstmaņiem, kam ir jāizdara pēdējā izvēle; kā palīgi un šķīrējtiesneši viņiem vēl pievienojas trīs arhibīskapi, kas tikko ieradās ķēniņa pilī." Ar to saimnieks pabeidza. Bet es steidzīgi jautāju: "Vai tas ir tiesa?" Un kad biju saņēmis viņa apstiprinājumu, steidzīgi sasaucu savus kalpus un kopā ar viņiem un saimnieku kā ceļa rādītāju jājam uz pili.

Tā bija pilna bruņinieku un citu augstmaņu, kas mani manā greznajā tērpā, ko biju apvilcis, arī uzskatīja par kādu augstmani un pieklājīgi sveicināja. Es pateicos un jautāju, kur apspriežas muižnieki. Viņi pavadīja mani līdz kādai nomaļākai telpai, pie kuras durvīm es piekļāvēju. Mani lūdza ienākt, visi piecēlās, sveica mani un piedāvāja sēdvietu. Bet kas bija šie 24 muižnieki? Man par priecīgu pārsteigumu es pazinu viņos tos 24 cēlos bruņiniekus, ko es toreiz pagānu zemē biju izpircis no gūsta. Bet viņi negaidīja manu parādīšanos šajā vietā, es arī izskatījos savā greznajā tērpā

pavisam citādi nekā toreiz; tā iesākumā viņi mani nepazīna, taču viņu skatienos es pamanīju zināmu izbrīnu un pūles atcerēties šo svešinieku.

Es nostājos viņu priekšā un runāju: "Cienījamie kungi! Uzticiet man, par ko jūs šeit apspriežaties. Jau bieži ir gadījies, ka kāds nemācīts vīrs ir devis labu padomu grūtā brīdī. Varbūt es varētu, kaut arī esmu tikai viens tāds, noderēt jums ar labu padomu." Par to viens no kungiem domāja, ka labs padoms gan varētu viņiem noderēt un, atbildot uz manu jautājumu, pastāstīja par jauno ķēniņu Vilhelmu, viņa braucienu uz Norvēģiju pēc līgavas un nelaimīgo atgriešanos, kuras laikā viņš esot gājis bojā. "Mēs paši," viņš turpināja, "kopā ar jauno ķēniņieni nonācām kaunpilnā gūstā pie pagāniem; no tā mūs atbrīvoja kāds labs vīrs, kurš mūs nogādāja atpakaļ mūsu zemē. Bet viņš pats paturēja pie sevis valdnieci, kamēr viņai pakaļ atbrauks līgavainis. Līgava vēl ir pie viņa, bet līgavainis – ir miris.

Mēs tagad esam sapulcējušies kopā šajā mūsu zemes postā, lai atrastu jaunu kungu un ķēniņu, kas mums visiem būtu pa prātam. Bet tas neizdodas, jo katram, kas tiek likts priekšā, ir kaut kas peļams: viens mums nav pietiekami labs, otrs pārāk maigs un mīkstsirdīgs, viens pārāk skops, cits savukārt par maz bagāts un par maz ietekmīgs. Savukārt citi pēc dzimuma un kārtas nav pietiekami augstdzimuši ķēniņa godam. Tā mēs patiešām esam lielā postā."

Kamēr viņš tā stāstīja, es redzēju daudzus klātesošos slaukām acis; viņi visus šos gadus nebija varējuši aizmirst savu karali. Uz to es atbildēju: "Labi kungi, es varētu jums norādīt kungu, tik bagātu pēc dzimuma un tikuma, ka viņš noteikti būtu cienīgs nest jūsu zemes karaļa kroni."

Te viens no dižciltīgajiem mani pārtrauca: "Pasakiet taču vispirms kaut ko pats par sevi: no kurienes jūs nākat un kāds ir jūsu vārds. Jūs esat izrunājis lielu cerību vārdus. Ja tas caur jums piepildītos, tad mēs slavēsīm jūsu ierašanās dienu!"

Tad es vairs ilgāk nenoturējos un runāju: "Tad uzziniet, kas es esmu. Es esmu vienkāršs tirgonis un ieradies jūsu zemē no Ķelnes – Gerhards ir mans vārds!"

Tikko es biju beidzis, kad visi pielēca kājās, apkampa mani un sauca: "Mīļais tēvs, tevi Dievs ir sūtījis par mūsu kungu. Nevienam citam kā tev ir jānes kronis mūsu zemē!" es gribēju viņiem tagad pateikt savas ierašanās īsteno iemeslu, bet viņi savā priekā nemaz nelaida mani pie vārda. Skaļi saucot viņi pacēla mani un iznesa ārā pie pārējiem kungiem, kas mani saņēma ar gavilēm; viņi nosēdināja mani augstajā karaļa tronī un pat uzlika galvā valsts kroni.

Tagad no ārienes ielauzās arī visa tauta, sumināt mani un parādīt viens otram. Tikai ar pūlēm man beidzot izdevās nomierināt priecīgo satraukumu un radīt klusumu. Kad visi beidzot godbijīgi klusēja, es sāku: "Par augsto godu, ko man izrādāt, un labo gribu, ko man parādījāt, es nekad nevarēšu jums pietiekami pateikties. Bet, mīļie kungi, es esmu daudz par mazu šim godam. Taču es esmu atradis vīru, kam kronis daudz vairāk piedienas nekā man. Es zvēru jums: neviens cits nav cienīgāks, kā tas, ko es jums lieku priekšā kā valdnieku."

Bet viņi atteica: "Kopš mūsu karaļa zaudējuma neviens cits mums nešķiet tik vērts kļūt par valdnieku, kā jūs, kam mēs pateicamies par miesu un dzīvību. Desmitreiz tik daudz nebūtu pietiekami, lai atlīdzinātu to, ko jūs mums esiet devis!"

Tagad es pasludināju svinīgi un skaļi: "Es priecājos, ka varēju jums darīt labu, un jūs man par to atlīdzinājāt tik bagātīgi, kā nevienu citu. Tagad tāpat kronis un zeme ir

mani. Bet tos es labprāt nododu atkal jūsu īstajam, mīļajam kungam, jaunajam karalim Vilhelmam!"

Tad visi pēkšņi vienā mirklī atkal kļuva bēdīgi un žēlojās: "Posts mums, tas taču vairs nav starp dzīvajiem; viņš ir miris, kuru jūs nosaucat, un nekad neatgriezīsies pie mums."

Es saucu pretī: "Apklusiniet savas raizes! Viņš ir dzīvs un vesels! Vēl šorīt es atstāju viņu un viņa sievu Irēni veselībā un priekā. To es apzvēru jums pie Tā Kunga Kristus! Viņi gaida pavisam tuvu kādā ostā, kur ir pietājis mūsu kuģis un no kurienes es atjāju pie jums. Tagad steidzīgi gatavojieties un sveiciet savu kungu un jūsu jauno valdnieci!"

Tad sacēlās priecīgs satraukums, sākās kalpu un zirgu saukšana, tika meklētas bruņas un ieroči, un drīz lielisks bruņinieku un citu ceļinieku gājiens bija gatavs priecīgi doties ceļā.

Pie ķēniņa es pa to laiku biju nosūtījis ziņnesi, kam vajadzēja viņam aiznest tuvākas ziņas par notiekošo; tad ķēniņpāris bija devies ceļā un jāja mums pretī, kad parādījās mūsu gājiens.

Kur mēs sastapāmies, starp gaviļu saucieniem un priecīgu drūzmu notika vispārēja sveikšana un apkampšanās, pie kam daudziem izlauzās prieka asaras. Pēc šīs pirmās sastapšanās mēs visi griezāmies atpakaļ uz Londonu. Pie ārējiem pilsētas vārtiem bija sastājušies pilsoņi ar savām sievām svētku tērpos, lai svinīgi sagaidītu mūs.

Tad gājiens devās cauri pilsētai līdz bīskapa pils pagalmam. Tur mums pretī iznāca arhibīskaps ar dieviem citiem un visi pārējie garīdznieki svētku gājienā, dziedot svētās himnas un nesot vidū menestranci. Tas kopā ar zvanu skaņām un tautas gavilēm radīja varenu skanēšanu un troksni pa visu pilsētu!

Tad Domā notika pāra svinīgā kronēšana, un visi klātesošie augstmaņi priecīgi apliecināja savu padevību. Pēc tam ķēniņš atlaida muižniekus uz viņu mājvietām, jo tikai nākamajā dienā viņš gribēja noturēt tiesas sēdi. Bet ķēniņiene ar savām dāmām devās uz savu pili turpat blakus. Tur ieradās pilsētas kungi, svinīgi uzposušies, un sirsnīgi viņu sveica; viņi atnesa līdzī kā bagātīgas dāvanas rotas un dārglietas, un dārgus tērpus bez skaita un dāvāja tos dāmām. Ar prieku viņi tika uzņemti un skaistās dāvanas tika pieņemtas ar apbrīnu un pateicību; nakts pagāja īsinot laiku dažādos veidos, ar uzkodām un dejām, un jautriem jokiem. Tajā pašā laikā ķēniņš sēdēja nopietnās sarunās ar vecākajiem augstmaņiem un apspriedās ar viņiem par valsts labklājību pēc nemierīgajiem laikiem.

Nākamajā rītā viņš aicināja visus zemes augstmaņus un kungus savā priekšā. Viņi tika svinīgi apstiprināti no ķēniņa paša rokas pēc to zemēm un pārvaldījumiem. Par to viņi zvērēja uzticību un saglabāt mieru – piedraudot ar smagu sodu nepaklausīgajiem. Pēc tam ķēniņš jautāja kungiem pēc viņu viedokļa par tiem, kas viņa prombūtnes laikā bija gribējuši valdīšanu valstī un ar varu un netaisnību bija piesavinājušies zemes un pilis. Viņam ieteica aizsūtīt tiem ziņu, ka sešu nedēļu laikā ir jāstājas tiesas priekšā, lai norēķinātos par saviem darbiem un saņemtu spriedumu.

Ķēniņš tā arī darīja, bet vienlaikus izsūtīja ziņnešus pa visu zemi un ielūdza visus savus muižniekus, bruņiniekus un vasaļus, arī viņu sievas un radniekus uz lieliem valsts svētkiem, kam vajadzēja notikt tajā pašā laikā, kā noliktā tiesas diena. Ziņa tika aiznesta uz tuvām un tālām zemēm: līdz Velsai, Kornevalai un Skotijai nonāca ziņneši un aiznesa ielūgumu turienes ķēniņiem, un visi, arī Ibērijas un Īrijas valdnieki piekrita

ierasties; bet visvairāk jaunais pēris priecājās par pieteikto Norvēģijas karaļa, ķēniņienes vecā tēva ierašanos, kam ziņa par meitas likteni nemieru dēļ Anglijas valstī bija pienākusi tikai nesen. Svētki visur tika gaidīti tādā saspringumā, ka neviens bruņinieks visā valstī, kurš par kaut ko uzskatīja sevi un savu godu, negribēja tur trūkt.

Es pats, labais Gerhards pārtrauca savu stāstījumu, redzēju visu sagatavošanos, daudzo viesu ierašanos, kā ķēniņš sveica viņus, izmitināšanu neskaitāmās teltīs un pašus svētkus; jo man pēc viņa lūguma visu šo laiku bija jāpaliek pie ķēniņa. Īpaši grezna bija Norvēģijas karaļa Rainmunda ierašanās tūkstoš bruņinieku pavadībā. Kad tika pieteikts viņa vārds, ķēniņš un ķēniņiene jāja viņam pretī līdz viņa nometnei, kas aizņēma lielu laukumu. Ar kādu prieku meita apkampa ilgi neredzēto tēvu, un ar kādu aizkustinājumu vecais ķēniņš apkampa un skūpstīja savu meitu, kuru bija domājis esam zaudētu!

Blakus priekam un gavilēm bija arī noskumušas sejas – proti, tiem, kuru tuvinieki un draugi bija gājuši bojā uz jaunā ķēniņa kuģa vētrā, no kuras viņš bija izglābies viens pats. Taču citādi, Gerhards turpināja, kad esāju cauri milzīgajai telšu pilsētai ar īpašiem nodalījumiem atsevišķiem augstmaņiem un viņu svītām, es visur jutu valdām priecīgu, svinīgu noskaņojumu: neskaitāmi raibi vimpeli un karogi plīvoja pie un pāri teltīm, daudzkrāsaini ieroči, vairogi un karaspēka zīmes rādīja dažādos valdniekus un zemes pārējiem viesiem. Kopš lielā britu ķēniņa Artura laikiem šāda firstu greznība un daudzums nebija kopā redzēta! Teltīs visur skanēja dziesmas un stīgu spēle, ārā skanēja flautas un vijoles priecīgās dejās, skanēja saucieni un kliedzieni bruņinieku cīņas spēlēs zaļajā laukā, ko vēl pavadīja bungu rīboņa un trompešu spēle.

Pat tumsa nevarēja darīt galu jautrajai rosībai, jo visur telšu un māju priekšā mirdzēja lāpas un lampas un pārvērta tumšo nakti gaišā dienā. Skanēja bruņinieku saldās mīlas dziesmas un varoņu dziedājumi, ko no logiem un erkeriem klausījās skaistas sievietes un jaunavas. Pie tam valdīja nemitīga iešana un nākšana, bija dzirdami sveicieni un sasaukšanās starp viesu bariņiem, joki lidoja šurpu turpu starp veciem un jauniem, un pie glāzes krodziņos un pagrabos mainījās jautras runas un priecīgas joku dziesmas; tur tika atjaunota daža laba veca draudzība un noslēgtas jaunas!

Nākamajā dienā varoņi atkal jāja piedalīties turnīrā vai cīnījās grupu cīņā (Buhurt) viens pret otru, kur uzvarētāji saņēma dārgas dāvanas no karaļpāra rokām. Kad pēc tam pie lieliem galdiem tika ieturēta maltīte, ķēniņš uzaicināja mani sēdēt blakus ķēniņienei, bet viņam blakus drīkstēja sēdēt mans dēls – tas bija gods, kādu laikam vēl nekad nebija baudījis kāds no mūsu kārtas!

Tad notika, kad maltīte tikko bija pabeigta un visi jau cēlās iešanai, ķēniņa krēsla priekšā ieradās neliels muižnieku pulks ar pavadoniem: tie bija firsti, kuri tika vainoti vardarbībā un dumpī pret zemes kārtību un kuri bija ieradušies pēc ķēniņa prasības, lai nestu atbildību. Satrikti un pilni vainas apziņas viņi krita ceļos un gauži lūdza žēlastību. Visi klātesošie, viņu nožēlas aizgrābti, sirsnīgi lūdza ķēniņam viņiem piedot, bet – velti! Ķēniņš palika pie sava stingrā sprieduma par viņu nāves cienīgo noziegumu, taču mēs varējām viņam izlūgties tik daudz žēlastības, ka viņš vainīgajiem dāvāja dzīvību un tikai izraidīja no valsts, kur viņi vairs nedrīkstēja ierasties bez viņa atļaujas. To viņi tūdaļ apsoltāja ar svinīgiem zvērestiem, taču skanēja sāpīgas nopūtas, arī viņu tuvinieki un kalpotāji bija drūmi, domājot par nezināmo laiku svešumā.

Kad viņi bēdīgi bija aizgājuši, ķēniņš pievērsās priecīgākai lietai: viņš apsprieda ar draugiem atalgojumu, ko viņš gribēja man dot par izpirkuma maksu, ar kuru es reiz biju viņus izpircis. Visi vienojās piešķirt man hercogisti; to sauca Kenta un tā atrodas Anglijas dienvidos. To ķēniņš svinīgi paziņoja sanāksmē, kur viņš vēlreiz atgādināja, kā viņš visu bija nelaimē zaudējis: zemi un kroni, draugus un sievu, godu un cieņu, un kā ar Dieva un manu palīdzību visu atkal atguvis, kā es viņa dēļ biju upurējis pat dēla laimi un atdevis viņam uzticēto līgavu. "Un beidzot," viņš noslēdza, "viņš pašai dziedīgā padevībā un mīlestībā ir atteicies no piedāvātā kroņa un valdīšanas manā labā. Šo patieso sirds labestību es nekad nevaru viņam cienīgi atlīdzināt; tad lai viņu atalgo Dievs savā debesu žēlastībā! Bet viņa upurētos zemes labumus es varu un gribu atlīdzināt pēc tiesas un taisnības: piecdesmit tūkstošus marku par manu sievu un draugiem – pieņem to! Pie tam tu saņem no manis varu un valdīšanu Kentas hercogistē un reizē ar to divpadsmitkārsu savu izdevumu vērtību. Kas tev vēl pietrūkst manā valstī – tas tiks tev dots, tikko tu to izrunāsi. Tev un tavam dēlam vienmēr ir jāpaliek pie manis kā mani labākajiem padomdevējiem!"

Uz to es atbildēju: "Mīlais kungs! Jūs esat nostādījis mani pārāk augstu ar savu piedāvājumu, par ko es nevaru vien pietiekami pateikties. Bet hercogisti piedienīgi var pārvaldīt tikai firsts. Šī kārta man ir liegta no dzimšanas. Cik daudzi grāfi un cēli kungi pēc saviem vīrišķīgajiem darbiem un izcelšanās daudz vairāk ir pelnījuši šo hercogisti nekā es; ja nu man jāklūst par kungu pār viņiem – viņi ar to justos pazemināti un apkaunoti! Ja jūs, mīlais kungs, tiešām gribat man atlīdzināt, tad apsoliet to darīt pēc manas gribas!"

"Kā tu vēlies un gribi, mīlais tēvs."

"Tad es lūdzu jums vienu: parādiet bruņiniekiem, kas pēc jūsu stingrā sprieduma ir izraidīti no valsts, vēlreiz savu žēlastību un atļaujiet viņiem mierā un draudzībā atkal dzīvot šai zemē, neaizvainotiem un nesodītiem. Ja jūs to darāt, tad esat patiesi man devis pietiekami zemes un ļaudis, varu un godu, tā ka turpmāk es pēc tā vairs nelūgšu." – "Lai tas tev tiek dots! Es vairs nedusmošos un pārkāpējiem un būšu labvēlīgs pret viņiem kā agrāk; viņi arī drīkst palikt mūsu zemē. Bet tagad pieņem no manis hercogisti!" Kad es atkal atteicos, viņš gribēja, lai es to atdošu dēlam; bet viņš tikai teica: "Ko mans tēvs uzskata par pareizu, arī es uzskatu par pareizu, un tikai ko pieņem mans tēvs, to pieņemu arī es."

Tad kā pēdējo ķēniņš piedāvāja man Londonas grāfisti, ar visiem īpašumiem un visiem ienākumiem no zemes un ļaudīm. Par to es biju ļoti priecīgs. Jo tagad es uzņemu visu, kas man bija ticis piedāvāts: kroni un valdīšanu, hercogisti, pilsētu un grāfisti un visus pagodinājumus savā sirdī un visu upurēju Dievam, kurš mums kā upuri bija nesis – Jēzu Kristu!

Es teicu: "Mīlais kungs, visas šīs lietas ir pārāk augstas man. Es šajā pilsētā arī aizņemtu vietu, kura pienāktos kādam daudz dižciltīgākam, kura tituls ir daudz augstāks nekā manējais. Man nepiedienas, ka kaut viens no tiem atzītu mani par savu kungu un kalpotu man!" Tā kā tagad ķēniņš redzēja, ka es nepieņemu nevienu no piedāvātajiem pagodinājumiem, tad viņš man piedāvāja trīskāršu atlīdzinājumu naudā un mantā to vietā. Tad es galu galā pēc ķēniņienes lūguma apsoliju, ka pirms atvairīšanās pieņemšu kaut ko no zelta un sudraba no viņas; par to ķēniņiene priecājās, un arī ķēniņš beidzot bija mierā.

Te pie manis piesteidzās iepriekš izraidītie bruņinieki, kuriem es biju atkal izlūdzis ķēniņa apžēlošanu, nokrita manā priekšā ceļos un sauca caur prieka asarām: "Labais

tēvs, Dievs mums visiem caur tavu labestību ir devis apžēlošanu. Tu, uzticības vairogs postā, lai svētīta ir tavas piedzimšanas diena! Lai Dievs sargā tavu dzīvi un sagatavo tev mūžīgu svētlaimi pie saviem eņģeļiem!" Pie tam viņi man skūpstīja rokas un kājas, lai kā es arī tam nepretotos; beidzot viņi atstājās. Bet es ar to biju ieguvis tādu labvēlību visā tautā, ka visur, kur parādījos, tiku godbijīgi sveikts; no visām pusēm man skanēja arī veselības un svētības vēlējumi. Nu arī šis bruņinieku pulks ņēma dalību priekos un jautrajos svētkos. Trīs dienas ilga lielie svētki, ļaudis dabūja bagātīgas dāvanas no visiem, bet bruņinieki no ķēniņa jaunus lēņus un tiesības, kā arī visa veida dārgumus.

Kad laiks bija pagājis, augstie viesi atvadījās, un katrs devās atpakaļ uz savu pilsētu vai pili, uz savu zemi, tuvu vai tālu. Noskumusi ķēniņiene atvadījās no sava tēva, ķēniņa Rainmunda, kurš zvērēja man mūžīgu draudzību. Arī daudzi citi no augstajiem viesiem pateicās man, it īpaši ķēniņa tuvinieki solīja man uzticīgu piemiņu un gatavību palīdzēt, ja man tā būtu nepieciešama.

Tad arī man šķita laiks sākt domāt par aizbraukšanu, un, kaut arī karalpāris negribēja par to ne dzirdēt, es rosīgi uzsāku gatavošanos ceļam. Atkal tika sagatavots mans kuģis, nogādāts pie krasta un tad ķēniņš lika to bagātīgi apgādāt ar ceļam nepieciešamo.

Kad bija pienākusi manas aizbraukšanas diena, ķēniņš sasauca visus manis atrīvētos varoņus atvadīties no manis un vēlreiz gribēja man uzspiest atlīdzinājumu par manu labestību; pie tam ķēniņiene sirsnīgi lūdza paņemt kaut ko līdzīgu piemiņai manai sievai, "mīļajai mātei", kā viņa to sauca. Tam es piekritu, ja vien pats drīkstēju izvēlēties. Tam man sanesa zelta, sudraba un dārgakmeņu rotaslietas tādā daudzumā, kas laikam desmitkārt pārsniedza manis atdoto mantu. Es teicu: "Es no tā paņemšu tik daudz, cik man un jums šķitīs pietiekami!" Es paņēmu mīļo devēju dēļ vienu sprādzi un vienu gredzenu savai sievai, ne vairāk! – par lielu nožēlu tiem abiem.

Ķēniņš un ķēniņiene jāja man līdzīd ostai un kuģim. Tur ķēniņš vēlreiz vērsās pie manis un teica: "Šķiršanās no tevis sāpina mani. Manu mīļo Gerhard! Tu esi manā labā izdarījis vairāk, nekā jebkurš tēvs savam bērnam. Es tevi sajūtu kā otru tēvu un domāju, ka mēs paliksim kopā līdz pat mūsu beigām. Tagad tu gribi doties prom. Es būtu atdevis visu savu mantību, lai paturētu tevi pie manis. Visas manas rūpes un raizes pazuda, kad vien es redzēju tevi, tu, svētītais vīrs, kurš ir dots pasaulei tās atpestīšanai." Es atbildēju: "To zina vien Dievs, cik arī man ir sāpīgi šķirties no jums. Cik labprāt es paliktu te, taču tā diemžēl nevar notikt. Manas sirds mīlestība paliek pie jums un jūsu zemes. Ja esmu jums izdarījis ko labu, lai cik maz tas nebūtu bijis, tad es par to priecājos. Lai Dieva Dēla svētība vienmēr ir ar jums un jūsu darbiem." Tad mēs noskūpstījām viens otru un visi pārējie raudāja šķiršanās sāpēs.

Tad mēs ar dēlu uzkāpām uz kuģa, kas lēnām attālinājās no krasta un pa straumei slīdēja uz jūru. Ķēniņš un ķēniņiene palika stāvam upes krastā tik ilgi, cik vien varēja mūs redzēt, un māja mums pēdējos atvadu sveicienus. Tā es aizbraucu no turienes. Bet par ķēniņu es kopš tā laika esmu dzirdējis, cik cienīgi un slavas pilni viņš valdot savā zemē, mierā un taisnīgumā, tā ka viņa un ķēniņienes vārdi visur tiek pieminēti ar godbijību.

Kad es atkal nonācu dzimtenē, visi draugi bija sagatavojuši priecīgu sagaidīšanu un sirsnīgi tika svinēta mīlestības uzvara. Ļaudīm mans veikums šķita daudz lielāks un slavējamāks, nekā tas bija, un tāpēc viņi iesauca mani par "labo". Taču šis vārds man pēc taisnības nepienākas. Es patiešām neesmu labs, bet gan tikai nabaga, grēcīgs

cilvēks. Vairāk par to, ko es jums, ķeizara kungs, tikko izstāstīju, es neesmu paveicis. Ja kāds grib to saukt par "labu" – lai notiek. Lai Dievs dod, ka nākotnē es varētu viņam labāk kalpot, lai dzēstu slavaskāres grēku, kurā es esmu kritis to visu stāstot!

Ķeizars ņem pie sirds labā Gerharda stāstījumu

Taču, kamēr labais Gerhards stāstīja, ķeizars atzina, cik ļoti aplam ir rīkojies pats ar savu slavas kāri, un viņu pārņēma tik dedzinošs kauns, ka viņš pilns nožēlas nostenējās, kad domāja par pašai dziedzīgo vienkāršā tirgoņa labestību un pazemību un savu paša augstprātību.

Tad viņš teica: "Mīļais Gerhard, ko taisnīgi sauc par Labo Gerhardu! Tu domāji, ka grēko, ka izstāstīji man savu stāstu. Dieva vārdā, nē, tu man ar to esi labāk palīdzējis, nekā ja būtu to noklusējis. Ak, kaut man būtu tavs noskaņojums, tas man ir nepieciešams. Tavs labais darbs simtkārt pārsniedz manu vājo veikumu Dievam: es pavēlu kalpotājiem, grāfiem un firstiem – tu veselu pulku tādus izpirki par Dieva algu un devi viņiem brīvību. Cēlu ķēniņieni tavs dēls varēja apņemt par sievu – taču, kad liktenis sūtīja viņas pirmo vīru, tad tu un tavs dēls Kristus vārdā tūdaļ atdevāt atpakaļ tam, un pēc tam tu atstāji kroni un valsti, slavu un pasaulīgo godu Dieva vārdā savai mūžīgai dvēseles svētībai. Lūdz nu Dievam žēlastību man, lielajam grēciniekam, lai Viņš piedod man tavu labo darbu dēļ!"

Uz to Labais Gerhards atbildēja: "Dievs, kurš mūsu dēļ tapa cilvēks, dāvā mums savu žēlastību un parādi mums ceļu, lai mēs šajā īsajā zemes laikā neaizmirstu Dieva pasauli un tiektos pēc tās; jo tikai tajā, kas nepāriet kā šī, un kurā tūkstoš gadi ir kā viena diena, dzīvo patiesais spēks un prieks." – "Āmen," nobeidza abi, ķeizars un tirgonis.

Tad abi piecēlās un izgāja ārā pagalmā, kur vēl vienmēr gaidīja pārējie pilsoņi, nepacietīgi un ziņkārīgi, kāpēc tik ilgi iet apspriešanās starp abiem. Ķeizars draudzīgi vērsās pie viņiem un teica: "Mīļie pilsoņi! Mana ceļojuma uz šejieni mērķi un nolūku un manas domas par to tagad zina jūsu labais līdzpilsonis Gerhards. Ko viņš par to teiks, tam ticiet. Ja viņš arī neteiks neko – tad samierinieties ar to, tas notiek pēc manas gribas. – Tagad es lūdzu jūs: palieciet uzticīgi man un valstij, kādi esat bijuši līdz šim. Dievs jums atlīdzinās, kā Viņš atlīdzina katram, kas uzticīgi kalpo savam kungam. Esiet līdz ar to brīvi!"

Pilsoņi priecīgi apsolīja uzticību un pieklājīgi atvadījās no ķeizara tādā pašā kārtībā, kā bija ieradušies. Arī ķeizars draudzīgi atvadījās no arhibīskapa un jāja atpakaļ uz savu pilsētu Magdeburgu. Tur viņš priesterim atzina savu vainu un uzņēmas stingru grēku nožēlu par savas augstprātības grēku.

Lai šis pārmaiņas nāktu par labu arī citiem, viņš visu šo stāstu izstāstīja savam rakstvedim, kas to pierakstīja par svētību un noderību visām vēlākām paaudzēm, un izveidoja no tā grāmatu, kas ir nonākusi līdz mūsu dienām – par uzjautrinājumu un atcerēšanos jauniem un veciem.

PĒCVĀRDS

Stāsts par Labo Gerhardu ir atstāstīts pēc viduslaiku dzejnieka *Rudolf von Ems* lielā eposa. Dzejojums aptver apmēram 7000 pantu 13.gadsimta vidusaugšvācu valodā; šajā atstāstījumā tas ir nedaudz saīsināts un pārcelts mūsu jaunaugšvācu prozā.

Rudolf von Ems bija bruņinieks, kurš ir dzīvojis viduslaikos, apmēram starp 1200. un 1250.gadu; viņš ir cēlies no Emsas pie Chur Šveicē un kalpoja varenajam Montfortas valdniekam, par kuru viņam bija jācīnās kara gadījumā. Bet savā brīvajā laikā viņš nodarbojās ar sava laika dzeju un zināšanām, studēja vēsturi un prata – kas tolaik bruņiniekam bija tiešām neparasti – lasīt un rakstīt, pat zināja latīņu un franču valodas. Tā viņš ieguva zināmu izglītību un zināja mūsdienās daudzus bez vēsts pazudušus dzejas darbus, kurus viņš bieži piemin, tā ka mēs tikai caur viņu kaut ko zinām par tiem un to autoriem. Viņš šādus dzejojumus ir vācis; tie veidoja slavenos viņa dzimtās pils dārgumus un ir nonākuši līdz pat mūsu dienām, tā piemēram, Nibelungu dziesmu pieraksti un daudzi citi.

Viņa paša saglabājušamies eposiem – daži ir zuduši – gandrīz visiem ir vēsturisks pamats. Tā viņa "Orleānas Vilhelms" attēlo Vilhelmu Iekarotāju, viņa "Aleksandrs" – stāstu par Aleksandru Lielo, attēlotu dzejā. Viņa pēdējais darbs bija "Pasaules hronika", kas stāsta par jūdu tautas vēsturi līdz Zālamana nāvei. "Trojas karš", ko viņš esot sarakstījis, nav saglabājies.

Visos šajos dzejojumos dzīvo daudz no tā, ko mēs mūsdienās saucam par teiksmainu, tas ir, kaut kas no tiem garīgajiem avotiem, no kā ir izplūdušas visas pasakas un mīti, un kuros bieži slēpjas vairāk patiesības nekā vēsturē.

Pilnīgi svētās leģendas jomā sakņojas dzejojums "Barlaams un Josaphats"; cēlā ķēniņdēla Josaphata tēlā, kas caur vientuļnieka Barlaama mācīto no pagāna kļūst par kristieti, izpaužas kristīgā pasaules uzskata pārsvars pār pagānisko.

Pirmajā *Rudolf von Ems* darbā, mūsu "Labajā Gerhardā", vēsturiskajiem faktiem nav lielas lomas. Ar eposā minēto ķeizaru Otto mēs drīkstam domāt Otto I, vareno ķeizaru, kurš valdīja no 936. līdz 972.gadam. Viņš bija salaulāts ar angļu ķēniņmeitu Eadgith, vāciski – Ottegebe, un pēc viņas nāves un laikam taču viņai par piemiņu nodibināja 967.gadā Magdeburgas arhibīskapiju.

Vēsturisko fonu plašākā nozīmē veido vācu ķeizaristes varas parādīšana, bruņniecības un dižciltīgo spožuma, kā arī baznīcas un tās pārstāvju, bīskapu, nozīmes parādīšana. Līdztekus tam stāstā parādās arī pilsētu augošā nozīme, aiz kuru drošajiem mūriem pamazām attīstījās labklājība un pilsoniskā pašapziņa. Tādas pilsētas bija Augsburga un Nirnberga, Lībeka un Brēmene, Starsburga un Vīne, un arī tieši Ķelne, labā Gerharda dzimtene. Pagānu zemes, tās iedzīvotāju un tikumu attēlojums varbūt ir nedaudz teiksmains, taču kopumā nav nepareizs.

Bet aiz visas vēsturiskās norises stāv garīga norise, kas bieži daudz skaidrāk nekā vēsturē sevi piesaka teiksmā un leģendā, arī pasakā!

No šī fona ir radies patiešām karaliskā tirgoņa Gerharda tēls, kas ar savu darbīgo tuvākā mīlestību, savu pašaieliedzību un pazemību tālu pārsniedz slavaskārā ķeizara un visu bruņinieku un bīskapu spožumu. Ar šo vienkāršo pilsoni un tirgoni līdzšinējām augstākajām kārtām pretī tiek nolikts jauns sociāls un kultūrpolitiskais elements, kas rāda nākotnē.

Īpaši nozīmīga mums var šķist pārjuteklisko būtņu iejaukšanās, kurā mēs pārdzīvojam garīgās pasaules iedarbošanos mūsu zemes esamībā. Tā, kad eņģeļa balss nopel ķeizaru un brīdinoši aicina pašizziņai, vai kad eņģelis parādās Labajam Gerhardam naktī un norāda viņam pareizo ceļu šaubās.

Te mēs nojaušam augstāku un patiesāku realitāti, nekā varam atrast tikai vēsturiskajos faktos vien!

Rūdolfš Šteiners, valdorfskolu dibinātājs, bieži uzsvērti ir norādījis uz Labā Gerharda tēlu kā piemēru un arī pats ir stāstījis šo stāstu.* Viņš uzskatīja, ka ceturtajā klasē visiem bērniem vajadzētu pirmo reizi izlasīt šo stāstu – un tad vēlāk vienmēr atkal!

Dr. phil. Rudolf Treichler**

---

* Piemēram, lekcijā 1916. gada 25. decembrī Dornahā, kura ir iespiesta laikrakstā "Das Goetheanum" 1945, Nr. 3 un 4.

** Tulkojis Edgars Grīnis, ĀBVS, 2000.